

FARKAS WELLMANN ÉVA

Oda a monostori temetőhöz

Ujjong a test, hisz éltet rég a vétek: hogy úgy tudom: tán mégsem erre térek,

hogy nem fogad félelmes, bűzös ágy, hol lemondanék végképp a túlvilágról.

Hisz várna tán két bugyra ott pokolnak, emitt körök naponta átpakolnak

egymás között. Ijesztőbb itt, ha túlélsz, bűnlajstromod naponta úgyis elvész,

míg a Monostor-dombi élted éled, hol ötszáz euró egy emberélet...

Öröklét, így? Jöjjön eső, de ónnal! Keverné el a mocskot majd betonnal,

és légyen úgy: romlasszon hát a telke, hogy ne is tudd már: fektet-e vagy kelt-e...

Ébredhetsz más, embernél jobb alakban, ha végzed itt, e színtelen salakban?

Higgadt legyél, ha ama gyertya lobban? Tudván: fekszel majd a csúcsforgalomban,

s mindegy, mi húz e földön túl ölébe: a lélek szél. Nem nő ki hús fölébe.

Utó(d)-dal

Nem tudhatom, mi lesz vagy volt-e káros; s képed immár alantnak, fentnek árnyék?

Felejtselek, ha kéne még e város! S rád gondolok, ha visszatérni vágynék...

Színek Ady Endre költészetében II. old.

Orbán János Dénes: Parti-portré Zöldi László: Ír kávé III. old.

Kisvárdai fesztiválnapló IV. old.

Zsidó Ferenc: Mária Magdolna Debüt: Dimény Lóránt V. old.

Fodor Sándor: A félve közölt – jó hír Beszélgetés Závada Pállal Lászlóffy Csaba: Az elhanyagolt hamvak kihívása VI. old.

Sacy von Blondel "látogatása" Szántai János verse VII. old.

A Nyugati Jelen irodalmi melléklete. Megjelenik havonta — III. évfolyam 21. szám 2003. július

Szerkeszti: Böszörményi Zoltán, munkatársak: Irházi János, Karácsonyi Zsolt, Orbán János Dénes, Pongrácz P. Mária http://ij.nyugatijelen.com, ij@nyugatijelen.com. Anyagaink utánközlése csak a forrás megjelölésével

Böszörményi Zoltán

In memoriam Szilágyi Domokos, azaz Szisz, aki nemrég lett volna 65 éves

"-hát mutasd meg, hogy nem igaz, azért sem igaz, sose volt, hogy az élet megdöglik, és nem igaz, hogy halott a holt -" (Szilágyi Domokos – a Halál árnyéka versciklus Lázadás című verséből.)

Csillaghullás volt! Csillaghullás van ma is!

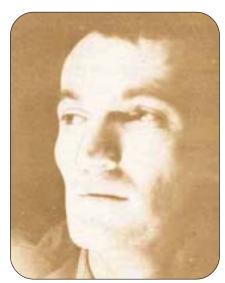
Az Allianz nemzetközi biztosítótársaság jóslata szerint, Csillaghullás a jövőben is lesz!

A Csillaghullás időmérhető stopperen vagy akár egy jobb fajta karórán. Ez másodpercnyi.

Vagy ennek töredéke.

A Csillaghullás azonban nem jelent, nem jelenthet lemerülést a semmibe. A semmi is csak a vanban van. Ahol megtörténhet, hogy "múltunk sincsen, jövőnk se lesz".

Folytatása a II. oldalon

Karácsonyi Zsolt

Mennyire ismerik Erdély irodalmát?

A hónap közepén rendezték meg Aradon az Irodalmi Társaságok Szövetségének idei vándorgyűlését. A háromnapos rendezvényen az erdélyi résztvevőkön kívül felvidéki, vajdasági és magyarországi meghívottak is jelen voltak. Mert a konferencia témakörei amúgy is az erdélyi irodalom köré csoportosultak, én is arról érdeklődtem néhány résztvevőnél, milyen az erdélyi szerzők ázsiója más magyarlakta tájakon, kik a legismertebb erdélyi írók?

Z. Urbán Aladár, Palóc Társaság, Ipolyvarbó

Erre nehéz válaszolni. A magam részéről Sütő Andrást mindenképpen megemlíteném, a költészetben Kányádi Sándort tudnám megnevezni, de a már nem élő Kós Károly is ismerős a mi tájainkon. Hála az Irodalmi Szemlének, meg a Kalligramnak, mert e lapok elég jó szemléket adnak, és abból a szemléletből kiindulva, hogy a magyar irodalom egységes egész, erdélyi írókat is rendszeresen közölnek. A Heti Ujságban is olvashatók mai erdélyi írók és költők művei. Szerintem az erdélyi irodalom hozzáférhető számtalan úton-módon. Akit érdekel az irodalom, a

művészet, megtalálja a módját, hogy tájékozódjon ezekben a kérdésekben.

Vicei Károly, prózaíró, Zenta

A magam korosztályát említem elsőként: Farkas Árpádot, aztán Kányádi Sándort, őt inkább annál fogva, hogy egy jó showman, tesz arról, hogy beszéljenek róla; Kovács András Ferenc is az ismertebbek közül való. Természetesen Sütő András, de még Méliusz József is ismert mifelénk. Még egyszer ennyit biztosan fel tudnék sorolni, de most többen nem jutnak eszembe.

Folytatása a II. oldalon

Rajzos kiáltások

A sokoldalú Kazinczy Gábor* nyomát Temesváron számos alkotás, könyvborítók, díszlettervek, illetve a Szabad Szó megyei lapban megjelent képzőművészeti jellegű írásai őrzik, s nem utolsósorban a mindenkiben megragadt Cantata Profana sorozata. Az 1942-ben született művész a Ion Andreescu Mű-

Madonna 2000, II.

vészeti Akadémián végezte tanulmányait. Egyéni és csoportos kiállításokon Magyarországon, Romániában, Németországban, Jugoszláviában és Horvátországban mutatkozott be. Temesváron köztéri alkotásként az Egyetemi Aula műmárvány sík-kompoziciója emlékeztet rá. Számtalan díj birtokosa, 1992–96 között a Temesvári Egyetem Művészeti Karának volt a docense, 1996–91 között a Pécsi Tudományegyetem oktatója, jelenleg a Kaposvári Főiskolán tanít.

Beszélgetésünk orfűi házában zajlik, a szó szoros értelmében vett "festői" tájban, dombok között, tóparton. Két, nappali fénytől kitűnően megvilágított műterem mellett a garázsban is megszemlélésre kitett képek.

– Nagyapám Albertirsán született, szolgálatra helyezték a Bánságba, és ottragadt. A családunk most Magyarországon él, ami nem kis dolog, hiszen nagyapámnak 11 testvére volt. És időnként váltani kell. Óriásit fejlődtem. Odaát Temesvár kezdett ellaposodni. A szó valós és átvitt értelmében is. Előbb Erdélybe szándékoztam menni, azaz a lapályból a hegyvidékre. Ugyanakkor kíváncsi voltam, mire vagyok képes az új környezetben. Gyermekkorom óta a Kossuth rádión nőttem fel, amely nem a helyes világképet mutatta az anyaországról, a valóság egészen más. A problémafelvetés ugyanis még nem megoldás. A hozzáállás az élethez, a nemzethez, a hazafiasság érzése itt átfogalmazódik. Mást ne említsek, itt a tisztaság megőrzése is hazafias cselekedet.

Folytatása a VII. oldalon

OBERTEN JÁNOS

*Grafikáival illusztráltuk lapszámunkat

SZILÁGYI DOMOKOS

Fények az éjszakában

Sűrűsödik a sötétség,

sűrűsbödnek a fények, odafönn, idelenn, Elülnek szememen. (Jámbor csibék alkonyatkor a kotlós ég alatt.) Elülnek, elpihennek, hogy ébren tartsanak. Vagyok fények szállása, nyugtalan. Valami ősi borzalom száll meg éjjelente: minden éj: teljes napfogyatkozás. Csak a csillagok, a pihenők, a nyugtalanítók szentjánosbogárlanak, odafönn, idelenn. Elülnek szememen. Sötétben jobban lát a képzelet. Sötétben könnyebben képzelek világosságot - mert muszáj. A nappal: a képzelet kábítószere. Nappal alszik a teremtő elme, csak a dolgozó elme éber. A nagy Idő játszik velem, hol nyitott, hol hunyt szemével. Kacsingat, mint egy utcasarki. Kacsingat, mint a múlt s jelen. Ez is hív, az is hív: jöszte, jöszte. A nagy Idő játszik velem nappalaimat lekötözte, nem szűnik a harc köztem s közte mintha volnék csak rosszabbik felem, hogy kell magam képen törülnöm, se múltba, se jövőbe züllnöm, csak ádáz áhítattal ülnöm lakkcipőd előtt, utcasarki jelen, első intésedre készülnöm.

Menjek veled?
Jöszte velem.
Hová? előre? hátra? körbe?
Elvegyelek? Hisz úgyis elhagysz.
Hogy a Jövő mit örökölne?
Tőlem? Ugyan mit. Oly hamar lejár az örökösödési jog.
Csupán az számít, amit most adok.
Nem is hagyatkozom hát.

Piszkos strici!
No, "haragszomrád"?
Hát haragudj. De hagyj békén.
Hagyj magamra a fényeimmel.
Kacsingass csak előre-hátra.
Gyávázz le mindenkit, megéri:
csak így lehetsz a bátrak bátra.
De ne bántsd a fényeimet!
Ez itt álmos, amaz imett,
amaz meg se-ilyen se-olyan.
(Szabálytalan.

A szabályok csak azért vannak. hogy legyen mit áthágnunk. ágni kell Vagy föl, vagy csak egyre tovább. Kihagy a szív, remeg a láb, de nyugalom sehol. Még akkor is, ha felköltözött – fölfele van a pokol.) Ó, fényeim az ében éjben. Áldottak-átkozottak. Pihenők, ébren tartók. Hajnalban elcsitulunk. Nappal kihagy a képzelet. Nappal a képzelet kihagy. Nappal hiába képzeled, ki voltál, ki leszel, ki vagy. Piszkos strici vagy, bátrak bátra. Undorodol előre-hátra. Konokul int, int a jelen. Jöszte velem. Jöszte velem. –

Míg hív a sok-sok éji fény:

– Te vagy enyém. Te vagy enyém.

Ŋ

In memoriam Szilágyi Domokos, azaz Szisz, aki nemrég lett volna 65 éves

Folytatás az I. oldalról

Ez is ugye az időhöz kapcsolódik, mint annyi minden, szinte minden.

Ez az éppen borostás arcú idő most éppen megpihen bennünk, "mert képzeletünk valahol

Vagy te pihensz meg benne, ott, ahol a minden van és a minden nincs? Ott, ahol ha leülsz a köröndre, nem kívánsz már "se kéjt, sekélyt. / szeszélyt, se jajt - / csak egy zugot, ott ni, ahajt,".

Ahajt, ahol csak játék van, ugye?

Játék a mindenséggel. Csak éppen azt nem tudni, ki kivel játszik. Te a mindenséggel vagy a mindenség veled.

Játék a szimbólumokkal.

Ez olyan, mint amikor az ember torkán akad a nyers reggeli. Lenyelni nem tudja, kiokádni sem. Csak ül ott a minden az ember torkában. Ez az abszolút patthelyzet.

Egy kicsit abszurd.

Didereg az abszurd a gondolat méhében. Fázik

De legalább ott van. S ez "ha nem is öröm, / de szoktat a nincshez – / megbecsülhetetlen kincs ez."

Mint a gyermeksírás.

Apropó, "olvastál-e már gyermeksírást, / gőgicsélést, pelenkás gőgöt?"

De te olvastál-e, Szisz?

Nem vettem a lapot! Ez is a játék kelléke, mint a könyv vagy a szöveg? Olyan, mint a napsütés? Átvilágít naprendszereken. S egyszer csak itt van, a szívünkben, az agyunkban. Lüktet.

Olyan nagy, mint egy dinoszaurusz, csak fényben.

A semmiben.

Kapaszkodj meg benne! Kapaszkodj a fénykorlátba! Mély-e alatta a mélység?

Semmilyen.

"Örizkedjünk a lelki molytól!" Ha van ilyened, bele is halhat a lelked. Használd a leghatásosabb lelki molyirtót. Grüber Ernő szabadalma. Gyártja a Vokália spray-, szappan és gyomirtószer-vállalat. Monacóban már kapható. A múlt hót óta

Itt most ezt az újfajta tintát is forgalmazzák. Formás tintásüvegben kapható. De vigyázz, mert tintás lesz a kezed, ha kicsavarod a fedelét. Az enyém mindig az lett. Ne légy dühös.

Az indulatot hagyd inkább otthon!

Erre most nem lesz szükséged. "Eljön majd az ideje:/ haza lesz az odale,/ lakásunk örök fele"

rere. Melvik fele'

Lászlóffy Ali haját lobogtatja a szél. Közeledik. Már mellettem áll. Nagyon szomorú a szeme. Ma találtuk meg – mondja. Sziszt, az erdőben.

Értem, s nem értem.

Hogyan, miért, mikor? Jaj, Istenem!

Hány éve annak?

Milyen fiatal volt! – mondták a szomszédok. O, Uram! "Ó, mennyi celecula alatt/ tud pucér lenni az ember!"

Hogy is mondtad? Mit csinált az altató? Alszik a világ. Valaki biztosan vigyázza a pulzusát. Közben azt figyeli, hogy egyenletesen

szusszan-e. Szusszan a képzelet.

Fáj ez a végtelen szusszanás.

A végtelen úgy sem ereszt el. S bár rövid az út, "kopik az ember,/ önmagából kikopik." Rá sem eszmél erre, csak réved, míg "ha az étel nem is,/ az élet odaégett."

S ebben a kódolt létben, egyszer csak azon kapod, kapjuk magunk, hogy "pihenhetünk,/ élettől-, bűntől-, örömtől- szabadultak/ föld alatti súlytalanságban/ feledve jövőt, jelent, múltat."

Immár szabadon!

(A dőlt betűkkel szedett szöveg idézetsor Szilágyi Domokos Öregek könyve című verséből.) Pálkovács István

Színek Ady Endre költészetében

(Részlet egy tanulmányból)

Piros, bíbor, vörös

Ady előszeretettel használta fel költészetében a piros, vörös és bíbor színt mind emberi tulajdonságok, érzelmek, mind pedig tárgyak színének jellemzésére. A színek iránti csodálatát egy késői versében, A Kalota partján című költeményében írja le, mely az 1918-ban kiadott A Halottak élén című kötetében jelent meg. Ebből idézünk: "Mennyi szín, mennyi szín, menynyi kedves/ És tarkaságban annyi nyugalom/ És fehér és piros és virító-sárga,/ Izgató kék és harcos barna szín".

Egyes verseiben a piros, vörös, bíbor megőrizték eredeti jelentésüket, vagyis valaminek egyik tulajdonságát, a színét jellemzik. Ezekben a versekben piros, vörös vagy bíbor a vér, a szív, az arc, a haj, a száj, de sokszor a Nap, a terítő, posztó, palást, virág, a levél, stb. A Léda a hajón című versében található a következő sor: "Hajadban a vérvörös rózsa", amelyben a vérvörös egyszerűen létező, létezhető rózsa színét jelenti. S az sem rendkívüli, ha egy ifjú nő hajába vérvörös (de lehet sárga, fehér, rózsaszín, piros, stb.) rózsát tűz. Hogy Adynak mégis a vérvörös rózsa tetszett meg Léda hajában, az egyéni alkat következménye is lehet. Más költők kedvésük hajában például a fehér rózsát csodálják meg, s írják le mint a szűziesség, tisztaság, ártatlanság szimbólumát. Adyhoz mindig közelebb állt a piros, vörös szín az érzések beleértve a szerelmet is - leírásában, mellyel azt is kifejezte, hogy számára nem a légiesség, szűziesség a fontos, inkább a tüzességet, nagyszomjúságot, vadságot, az erőt, a forróságot, ön- és egymást marcangoló, habzsoló szerelmet áhította.

Eredeti jelentésben, vagyis színjelölőként szerepelnek következő verseiben is a piros, vörös színek virágokkal, levéllel kapcsolatban: "... vörös-kék szőlőlevelekkel/ Hajló fejem megkoronázom/" (Elillant

évek szőlőhegyén). Vöröse, kékje nem hordoz szimbolikus erejű jelentést, bár szőlőlevelekből igen ritkán szoktak koronát vagy koszorút fonni, itt a vörös szín csupán az őszi dértől rozsdásodott szőlőlevelek színére utal

Az "Öszi, forró virág-halmon" – ban különböző színekkel helyettesíti a virágfajtákat. Itt nem a rózsa, pipacs vagy szegfű piros, hanem a virág általában piros, violás, kék vagy fehér s ezeket ruházza fel bizonyos tulajdonságokkal: "Röhögő pirosak,/ Epés violásak,/ Csillogó fehérek/-Filozófus kékek,/ Haragoszöld mályvák/ Gunyoros vörösök". Mind-mind tereferélnek névtelenül, s csak egyetlenegy virágot lát meg, s nevez nevén, kiemelve a locsogók közül, azt, amelyik hallgat s büszkén lógatja fejét a "sárga, őszirózsá"-t. Bár értelmük átvitt, mert nem közvetlenül színt neveznek meg, hanem színek helyettesítik a virágok nevét, virágok sokaságát jelentik, amelyeknek közös tulajdonságuk, hogy olyan színűek, mint a színt jelentő szó alapértelme, a színek mégis eredeti értelműkben értelmezendők. A sátán kevélye című versben is, bár a "sátán kevélyére" értendő, mégis a hasonlatban a piros eredeti értelmében szerepel: "Piros virág volt: pirosuljon".

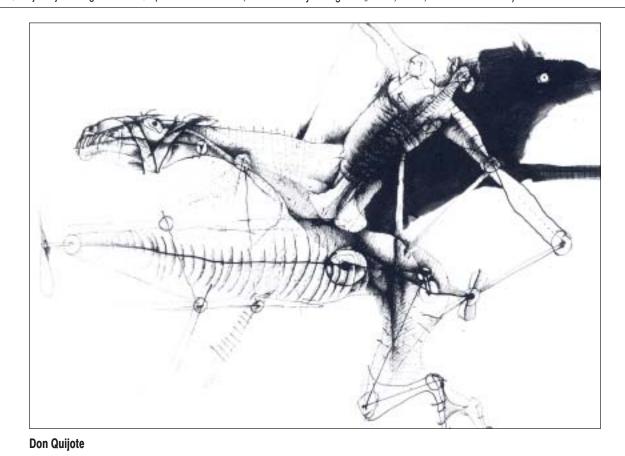
Természetes, hogy a vér piros színű. Ady költészetében a vér sokszor egyedül is magában hordozza a színét, s a költő többször használja a vért a piros szín jelölésére. A következő verssorokban együtt szerepel a vér és a rá jellemző piros, illetve vörös szín. Így például a Zilahi ember nótájá-ban: "Vörös-fényes a Diák-domb", amelyben a vörös nem szimbólumként szerepel, mert természetes, hogy ha: "Zilah fölött felhőzik most/ Ifjúságom kicsalt vére", a Zendülés váram alján versében pedig: "... Az én vérem,/ Mely pirosan csillog az éjben"....

A nőt sokszor illetjük hajának színe után vörösnek, szőkének, barnának. Ady is megtette: "Barna, szőke, vörös? Óh, nem tudom már" (Paul Verlaine álma), vagy " Vörös haja messze kilángolt/ A fruska-nyájból..." (Az első asszony). Adynál többször piros, vörös, sőt bíbor a terítő, posztó, palást, de az alkonyban lebukó vagy éppen hajnalban kelő Nap vagy az általa bevilágított természet, világ. Így saját magát mint: " Éhes szemben vörös, vadító posztó"-nak nevezi a Búcsú siker-asszonytól című versében. "Az ős Kaján" palástja bíbor, "Az ős Kaján vállán bíbor".

A vörös és bíbor gazdagságot, előkelőséget, fennköltséget jelentő szín. De más ruhaanyag is lehet vörös, például: "Vörös terítős Szent Mihály lova" (Egy templom-alapító álma)...

Egy párisi hajnalon című versében is a piros és a sápadt ellentétével magyarázza az ifjúság mára kifakult, elsápadt reményeit, vágyait, tetteit és piros sugárt áhítozik Nyugat párisi Napjától, hogy újra lángolhasson, tüzesedjen. A piros sugár itt a remény, amely elűzi a sápadtságot: "Szent Napkeletnek mártírja vagyok,/ Aki enyhülést Nyugaton keres,/ Táltosok átkos sarja talán./ Sápadt vagyok? Óh, fess pirosra, fess."

...Színes körülöttünk a világ. Ez tükröződik Ady költészetében is, talán jobban, mint bármely más magyar költő alkotásában. Befejezésül talán mégis egy olyan verset idézek, amelyben ezt megtagadja. Illetve nem a világ színességét tagadja meg, csak azt juttatja kifejezésre, ha nincs már fény az emberben vagy a világban, akkor elvésznek a színek, minden belezuhan az ősi sötétségbe, mint ahogy az Éjimádó című versében állította az ősi, eredeti állapotról. Ha az ember immár búcsúzik az élettől, a világ színei kifakulnak, majd egyszerűen megszűnnek számára...Az élet, amelyet itt hagy fehér színű, aki viszont távozik az életből, annak immár eltűnnek a színek, és: " Színek nélkül, úgy egyszerűen/ Eltávozok..." (A Jövendő fehérei).

Mennyire ismerik Erdély irodalmát?

Folytatás az I. oldalról

Bertha Zoltán, irodalomtörténész, Debrecen

Az erdélyi irodalom recepciója folyamatosan bővül, olyannyira, hogy ma már elmondható: az egységes magyar kultúra megteremtődött, és szinte már nem is külön sajátosság, hogy ki milyen városban él, mert részt vesz az egyetemes magyar irodalmi kultúrában. Elkülönülő határon túli irodalom szerencsére ma már nincs, az intézményes integráció végbement. Ez csodálatos érzéssel tölthet el minket, mert a magyar: egységes nemzeti kultúra, amelyben nyelv, hagyomány és történelem egységet képez. Ez nem jelenti azt, hogy a

többfajta esztétikai szemlélet és a stiláris változatosság nem jelentkezik, hiszen a sokféleség az irodalmi kultúra javát szolgálja, és nem mesterséges szétágazást, hanem természetes és szerves sokféleséget jelent. Amikor ennek a természetes egységnek és természetes sokféleségnek nincs mesterséges torzulása, akkor következik be az, hogy klasszikusokat és mai, kortárs írókat egyaránt ismernek és becsülnek az anyaországban is, és úgy tekintik őket egyetemes magyar írónak, hogy közben megérzik regionális jellegzetességeiket is, amelyek gazdagítják az ő életművüket. Így például Wass Alberttől Sütő Andrásig és Kányádi Sándortól Szilágyi Istvánig nagy népszerűségnek örvendenek az erdélyi írók Magyarországon, legalább annyi népszerűségnek, mint más kortárs magyar írók.

De ha bekövetkezik valamifajta torzulás, akkor az olyan helyzetet idéz elő, hogy csak egy-két sztárolt írónak a nevét ismeri meg a publikum és a többiekről nem lesz tudomása. Ez a torzulás bekövetkezett a hetvenes években, amikor a számos kiemelkedő erdélyi író közül többen: Páskándi Géza, Bodor Ádám, a legnagyobb magyar írók sorába léptek, ezek közül az olvasóközönség szinte csak Sütő Andrásnak a nevét ismerte. Ez mindenképpen tájékozottságbeli hiányt jelzett. De ugyanilyen tájékozatlanság az, hogy bizonyos irodalmi körökben kizárólag csak Kovács András Ferencet és Orbán János Dénest népszerűsítik, miközben ez az ő javukat sem szolgálja, hiszen ők is azt szeretnék, hogy egy gazdag, sok írót mozgató irodalmi kultúrában foglalhassanak helyet.

Recenzió

Orbán János Dénes

Parti-portré

Sajnálatos módon az egységes magyar irodalom eszméje még mindig csak utópia. A magyar nyelvű irodalmak közötti átjárás még korántsem valósult meg, irodalmaink külön intézményrendszerként működnek, a mi íróinkat legfeljebb szakmai körökben ismerik odaát, az anyaországiakat ugyancsak, ideát. Igy, sajnálatos módon egy Parti Nagy Lajos-kötetről szóló recenziót – Erdélyben – a szerző lexikoncikkszerű bemutatásával kell kezdeni, holott a kortárs magyar irodalom egyik óriásáról van szó.

Mit kell tehát tudni Parti Nagy Lajosról? 1953-ban született, Budapesten él, költő, próza- és drámaíró. Aránylag kevés könyve jelent meg, szám szerint tíz. Harmadik kötete, az 1990-ben publikált, korszakalkotó *Szódalovaglás* emelte a kortárs magyar irodalom legelső vonalába. *Sárbogárdi Jolán: A test angyala* című, fergeteges humorú Júlia-regényparódiája bestseller lett, de az elit irodalom viszonylatában bestsellernek számít az *Esti kréta* című egybegyűjtött verskiadás is, Faludy György és Kányádi Sándor után Parti Nagy a legvásároltabb poéta, ami azt bizonyítja, hogy nem csak a szakma, hanem a kortárs költészetre nem nagyon bukó nagyközönség szívét is meghódította.

Parti Nagy Lajos eszményi költő: ritkán publikál folyóiratokban és ritkán jelentet meg kötetet, éppen ezért soha nem inflálódik, soha nem unják meg, és izgatottan várják minden újabb írását. Az új írás soha nem okoz csalódást, sőt: minden egyes publikálás valóságos kis irodalmi ünnep.

Mi a titka ennek? – és ez már lehet a tulajdonképpeni recenzió kezdete is, hiszen a mondandók egyaránt érvényesek a régebbi és az újabb versekre is. Parti Nagy klasszikus költő: mesterségbeli tudása tökéletes. A verstan, a retorika, a stilisztika, a grammatika összes csínját-bínját ismeri. Akárcsak hajdani nagyjaink, a nyugatosok. Parti Nagy ugyanakkor újító is: posztmodern, avantgárd, meg mindenféle egyéb. Nagyon sok és hihetetlenül érzékletes új szót teremtett és ugyanúgy egy sajátságos grammatikát. Valahogy így:

Az irreverzibillé fogyó időn merengj el, ha nem lettél menetté, legalább légy menetrend,

É romlott légű resti holnapra légüres tér, elmávadt arcát festi fapirosra a reptér, varjakkal zsír az árnyék, az innen mintha túlnan, egymásba csúszol szépen, ültőhely, elrepulmann, megnő a vállak tönkje, fejed közéje hajtod, s kiüt a csorba arcél fölött a tompa arcfok, elérzékenyre hűlnél, az ablak légymenetrend, az irreverzibillé fogyó időn merengj el. (Elrepulmann; a Csuklógyakorlat c. kötetből)

Elmávadt arc... Egy szó, illetve egy költői kép – amely nyilván a MÁV-ra utal – sejteti egy életen ke-

resztül ingázó ember vagy egy vasúti dolgozó egész életét, lelkivilágát. Magasabb, metafizikai fokon mindannyiunkét: az utazást az élet vonatán, az arc, a test elfonnyadását. És még sokáig lehetne bonyolítani a magyarázatokat, értelmezéseket. Igen, ez a költői mesterség felsőfoka, amikor egy szóban, egy képben oldalak, könyvek, sorsok, életek tömörülnek.

A Parti-grammatika és szókincs a magyar nyelv erőfitogtatása. Gyakran hiányoznak szóelemek vagy akár mondatrészek – mégis ott vannak. Összeolvadnak első látszatra minden közös szemantikai tulajdonságot nélkülöző szavak vagy szóelemek – és beszélnek, kifejeznek, érzékeltetnek. Idegen szavak – melyeknek, hinnénk, semmi keresnivalójuk egy magyar versben – csillogóan ötvöződnek be a versacélba:

Ha végre itt a Vasz és rügyre rügy tapos, s az ajkunk föl-le jár, mint Barbie-villamos, ne légy oly bambi már, ma light a *Pep, szí*vem, a fílingemre nincs szavam, csak fújom és megszivem...

(Löncsölő kislány)

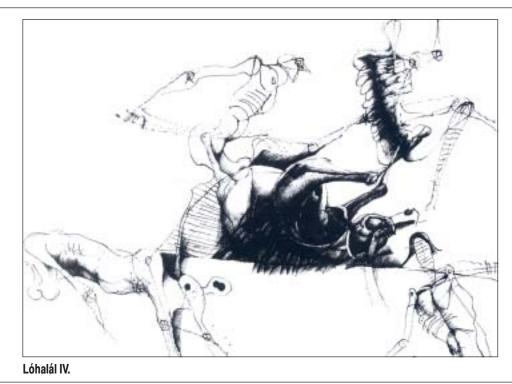
[Az intarziák kiemelése tőlem – OJD]. Az idézett versszak különben kiválóan jellemzi Parti Nagy költészetét. Érezzük lüktető ritmusát, a forma erejét. El is énekelhetjük, a Ha végre itt a nyár és meleg az idő, az ember strandra jár stb. kezdetű híres Kovács Esztike-szám dallamára. Elszórakozhatunk a grammatikai csudabogárságokon. A vers egy remek paródia. Könnyed és játékos, ám ugyanakkor mélyen érzelmes. Igen, Parti Nagy majdnem mindig ellenállhatatlanul kacagtató, és mindig nagyon érzelmes. A különböző, akár összeférhetetlennek is nevezhető esztétikai kategóriák csodás dialektikát eredményeznek egy-egy versen belül. Olvasod, és elkacagod ma-

gad. Aztán hirtelen elgondolkozol, hogy miért is kacagsz, mikor a vers tulajdonképpen végtelenül szomorú. Akkor nagyon elszomorodsz, de aztán hirtelen megint kacagnod kell. És megint szomorkodnod.

Dióhéjban ennyi. Az az igazság, hogy ezzel a kötettel nehéz megbirkózni a kritikusnak. Hibát nem lehet találni benne, ergo az egyik fő vesszőparipa "elrepullmann". Elemezni? Több éves munka lenne... Formai és nyelvi bravúrok tömkelege; intertextuális utalások, összefüggésrendszerek végtelen labirintusa – és még mindig csak a mikrofilológiánál tartunk. Következne az értelmezés – nagyjából olyan meló, mint kivágni egy kétszáz éves tölgyfát egy bugylibicskával. Szóval nem a kritikusnak íródott ez a könyv, az irodalom eme derék szolgája megemeli a kalapját, és bizony, elrejti kicsi fejszéjét egy ilyen nagy fa előtt. Nem úgy az Ólvasó, akinek az irodalom legszebb oldala jut: az elérzékenyre hűlés és melegedés. Ilyen verseken:

A bánatot, mit tán ma érez, mint brummogó, halk őszi hangot, idomítgassa a kezéhez, gyúrjon belőle kis harangot, csigát, lovat, s ne kérje számon, a búanyag rém furcsa jószág, egy formátlan szomorúságon cseppet sem segít a valóság. De hogyha átöleli szépen, megdédelgeti az ölében, s csinál a búból búbabát, tükörbe néz a hülye bánat, s mert a bánat egy hiú állat, elvigyorogja tán magát. (Csigabú)

(Parti Nagy Lajos: Grafitnesz. Versek. Magyető Kiadó,

óleső érzés hallani, látni a TV-ben, hogy Jeruzsálem ismét a már hagyományossá vált, nemzetközi kiállítással egybekötött könyvvásárt látja vendégül.

Megmondom, nem könnyű leírnom szerintem tárgyilagos véleményemet, bár tudom, sokan titokban igazat adnak nekem. Feltételezhetően, a magyarországi cionizmus talaján nevelkedett idős izraeliek jó része most kígyótbékát fog kiáltani rám. Közismert tény, a magyar jisuv európai műveltségű tagjai, akik amellett, hogy verejtékes munkájukkal lényegesen hozzájárultak új hazájuk, Izrael felépítéséhez, féltve őrizték szerény batyujukban a távoli szülőföldjükről magukkal hozott könyveiket, Jókai, Ady, Móricz, Gárdonyi és más magyar írók műveit. A Vészkorszak utáni szegénység, bizonvtalanság, politikai és faji üldőzések ellenére. magukkal hozták azokat a könyveket, amelyek európai műveltségük bizonyítékai, garanciái voltak. Ez a közösség ma már sajnos, magas életkora miatt, kihalófélben van.

Nagyon sokan, a Soá okozta traumát sosem tudták feldolgozni, így már kinn, Izraelben született gyerekeiket egyszerűen nem tanították meg magyarul. Ez érthető, mert bizony magyar nyelven utasították a megalázó, sárga csillag felvarrására, magyar nyelven szidalmazták őket, amikor a gettóba vagy az Auschwitzba vivő marhavagonba vezető úton, magyar kakastollas csendőrök kíséretében, megszégyenülve, lehajtott fejjel meneteltek. Magyar nyelven adták ki a tűzparancsot a zsidókat a Dunába lövő nyilas hóhéroknak. Ki tudná a második világháború idején, a nácikat hűen kiszol-

Junger Ernő

Olvasunk?

gáló vezető magyar politikai osztálynak megbocsátani, hogy magyar műveltségükre büszke, magyar hazaszeretetre nevelt állampolgárok, kártékony rágcsálókhoz hasonlóan, kiirtásra ítéltettek?

Pedig mindezeket mégsem lehet a magyarság számlájára írni. Egy őrült politikai hullám áldozatai lettek nemcsak Európa zsidói, de a legtöbb a második világháború forgatagába taszított nemzet népei is. Nehéz lenne most összeszámolni az áldozatokat!

Lassan felnőtt, egy már Izraelben született, magyar gyökereket is magáénak mondható második, majd harmadik generáció. Hibásan, legtöbben már teljesen elutasítják szüleik, nagyszüleik "galuti" nyelvét, úgy vélik – nincsenek ráutalva a szerintük alacsony rendű kultúrára. S íme, napjainkban, a magyar gyökerekkel született generációk egyre kevesebbet olvasnak ivrit anyanyelvükön kívül, talán esetleg angol nyelven írt könyveket vesznek kezükbe. Mindez egy olyan téves ideológia következménye, ami az európai műveltség elhagyását, annak értékeit vette célba, hiszen a Közel-Keleten élünk, mi közünk Európához? Különben, Izraelben nem vagyunk egyedül, ugyanaz történik az észak-afrikai Maghreb francia anyanyelvű zsidó bevándorlottai utódaival is. A konzekvencia, nem tudni miért, talán az internet, a tévé miatt, de biztos, Izraelben nem csak a könyvek magas ára miatt nem olvasnak. Igaz, probléma a könyvek elérhetősége is, hisz egyedül csak az orosz nyelvű könyvek jelennek meg olcsó, de jó minőségű, tömeges kiadásokban. Igy legalább társadalmunk egyik fontos szakaszában nem szűnt meg az otthonról hozott kultúra ápolása, annak jó hagyományainak folytatása.

Hogy mennyi magyar nyelven írt könyvet lehet Izraelben eladni? Sajnos, a nem is olyan rég még aktív tel-avivi Hungarian Business Center bezárása ékesszólóan beszél arról, hogy bizony, az érdeklődés a magyar nyelven írt könyvek iránt egyre jelentéktelenebb. Lehet, a ma egyre komolyabb problémákkal küzdő idősebb generáció egyszerűen már nem tudja megengedni magának, hogy könyveket is vásároljon. A még megmaradt egy-két magyar könyvkereskedés is anyagi gondokkal küszködik. Sajnálatos tény. De nem láthatóak Izraelben sem a Magyarországon, sem az Erdélyben magyar nyelven megjelenő sajtótermékek, bár lenne rájuk kereset.

Jó lenne, ha a Magyarországgal fennálló, kitűnőnek ismert kapcsolatunk alapján Izrael felújíthatná a valamikor virágzó kölcsönös könyvcserét, s nem csak a drága, díszes, irodalmi kiadásokra gondolok.

A ritkán megjelenő fordítások dicséretesek, de talán mégis jobb eredetiben olvasni Jókait, Sütő Andrást vagy más magyar szerzőt.

Akárhogy nézzük, magyar-európai műveltségünk is garancia arra, hogy ne süllyedjünk el a minket körülvevő sötétség tengerében. Zöldi László

Ír kávé

Van német nyelvterületen egy kézikönyv, a Fischer Weltalmanach, amely gazdag kultúra évnyi tárháza. Nos, ebben olvastam, hogy Said kapta meg Stuttgartban a Bosch-alapítvány ötezer eurós díját. A hír régi történetet hívott elő emlékezetem mélyéről.

Titokzatos körülmények között ismerkedtünk össze. Egy német rendezőről, Fassbinderről írtam könyvet, és a müncheni filmmúzeumban három hónapon át néztem a rendező életművét. Utolsó ösztöndíjas napomat rúgtam, amikor pakolás közben, a selejtezésre váró papírok között feltűnt egy cédula. Még otthon ajánlotta figyelmembe egy gyerekkönyvírónő, hogy ha érdekes embert akarok megismerni, akkor tárcsázzak egy bajor könyvtárosnőt, ő majd elvezet a perzsa költőhöz. Nosza, telefonáltam. A kellemes hangú közvetítő türelmet és visszahívást kért. Legközelebb már Said volt a vonal másik végén. Ragaszkodott hozzá, hogy München legnagyobb forgalmú terén, a híres könyvesbolt előtt találkozzunk. Fekete barett-sapka lesz rajta, egyébként pedig alacsony és negyven körüli. A mondatot göcögve fejezte be: nagyon perzsának néz ki.

Nem esett nehezemre kiválasztani a tömegből, kopottsága azonnal szembeötlött. Az átellenben lévő kávéházba invitált. Whiskyvel öntözött, tejszínhabbal púpozott kávé mellett mesélte el az életét. Értelmiségi családból származik, egyetemi tanulmányait Németországban végezte. Világmegváltó tervekkel indult haza, egyenesen a sah karmaiba. Szervezkedésért csukták le. Amint lehetett, menekült vissza Európába. A forradalom hírére visszautazott Teheránba, ám csakhamar ki kellett ábrándulnia. A vallási vezetők kerekedtek fölül, a magafajta világias gondolkodásnak nem termett babér. Az újabb letartóztatás elől szökött vissza Münchenbe. Azóta kölcsönlakásokban él. S mert fél, hogy az iráni titkosszolgálat követi, csak közvetítők révén érintkezik a külvilággal. Hosszabb távra rendezkedett be, már nemcsak perzsául, hanem németül is ír verseket. A kötete nemrégiben látott napvilágot, több német lap jelentetett meg róla dicsérő kritikát. Véletlenül van nála egy példány, szívesen dedikálja.

A zsibongó kávéházban elmélázva hallgattam az élénken gesztikuláló költőt. Vajon mivel magyarázható - tűnődtem -, hogy már a második mondata után úgy éreztem, mintha gyermekkorunk óta ismernénk egymást? A válasz a beszélgetés végén fogalmazódott meg. Said elegáns mozdulattal kérte a cechet. A számítógépből kiemelt, mutatós tányérkában hozott, félbe hajtott szalvétával diszkréten letakart, művészien cirkalmazott számla tizenkét márkát mutatott. Újdonsült ismerősöm elsápadt, zavartan kotorászott rojtos könyökű zakója zsebében, majd szomorúan megkérdezte, hogy nem segíteném-e ki. S miközben lepergettem az ösztöndíj utolsó morzsáit, arra gondoltam, hogy lám, két csóró értelmiségi a világ két végéből nemcsak érzelmileg, hanem anyagilag is közös hullámhosszon találta magát.

Színház

Határon Túli Magyar Színházak Fesztiválja XV.

- Kisvárdai fesztiválnapló, 2003. június 19–28. –

Június 19-én este az Újvidéki Színház társulatának a Horace McCoy: A lovakat lelövik ugye? című előadásával vette kezdetét a versenyfesztivál. A darabválasztás nem túl szerencsés, és hiába a nagyszerű csapatmunka, hiába a Jászai-díjas Mezei Kinga minden kísérlete az előadás megmentésére, ha a rendező Luboslav Mareja úgy döntött, hogy az erejüket vesztett dialógusokat motívumszegény, modoros mozgássorozatokkal fogja felerősíteni.

A nyitónap második előadása a Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház Siratófal (Danilo Ki) című produkciója. A rendezés (Szloboda Tibor) egyfajta fragmentumos szövegszerkezetre épít: nyitott, kihagyásos, asszociációkra késztető.

A második napon, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata Marivaux *Két nő közt* című darabját adta elő. Az Alexandru Colpaci rendezte előadás a commedia 'dell arte-ból ismert

típusok pénz- és kéjvágyó természetét kiaknázva, a férfiruhás nő fonák helyzetével megspékelve, a zsarolás magasiskolájáról szól.

Parti Nagy Lajos – Darvas Ferenc Ibusárját a Várszínpadon játszotta a Komáromi Jókai Színház. Előadásuk érdekessége a palócos nyelvhasználat, csak éppen az érthetőség rovására megy. Ezt leszámítva, Telihay Péter rendező egy feszes, helyenként a vulgaritást súroló, de roppant dinamikus előadást teremtett.

A nap utolsó előadása a Várkertben, szabadtéren zajlott le. A Vajdasági Tanyaszínház Petőfi János vitézét mint "daljátékot" hirdette. Június 21-én a marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem Szentgyörgyi István Tagozata mutatta be Csehov Sirály című darabját, Andreea Vulpe rendezésében. A pályakezdő színészek képtelenek voltak megbirkózni a feladattal. A harsány zene és a céltalan kiabálás nem tekinthető sikeres bemutatkozásnak.

Wedekind *Lulu* című művével rukkolt elő a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház. Az András Lóránt által rendezett és koreografált előadás "szerelmi történet"-et ígér, "zenében és táncban". A kezdet biztató, formailag a némafilm világára utal a produkció, amit a vetített feliratok hivatottak hangsúlyozni. Ám a történet elsikkad, tekintve, hogy a szöveget teljes egészében "kihúztá"

Az est fénypontja a szabadkai Népszínház Magyar Társulatának előadása. Agota Kristof Nem fáj! című darabját Ilan Eldad rendezte. A világháború minden lehetséges borzalmát elénk tárja az előadás. A megrázó képek, a hatásos és hiteles színészi alakítások, az adekvát zene egy magas művészi fokon megnyilvánuló produkciót eredményeznek

Június 22-én egy másik *Sirály*t láthattunk a Komáromi Jókai Színház produkciójaként. A rendező ugyanaz a Telihay Péter, aki az Ibusárt is színre vitte. De a darab mintha nem is ugyanaz a Sirály volna, amelyet a végzős színisektől láttunk. "Hosszas elemzésre volna méltó ennek a ritka szép előadásnak minden rétege: nagyon pontosan felfejtett és pontosan kidolgozott helyzetei... és mindenekelőtt a precíz, sokszínű alakítások" – mondta Dömötör Adrienne. És így is van.

A Lendvai Zoltán rendezte *Portugál* (szerző: Egressy Zoltán, díszlet- és jelmezterv: Dobre-Kóthay Judit), amellyel a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata képviselte magát a megmérettetésen, elérte célját: a nézők végigszórakozták az előadást. Az újvidéki Művészeti Akadémia Dough Wringht *Toll* című művével volt jelen,

amelyet Hernyák György állított. Pontosan, szakszerűen felépített előadás ez a De Sade márkiról szóló produkció, amelyet (nota bene!) a végzős évfolyam diákjai hoztak létre (osztályvezető tanár: Hernyák György).

Június 23-án a Csíki Játékszín, Parászka Miklós rendezésében, Euripidész Íphigénia Auliszban című tragédiájával lépett fel. Ám a csíkiak nem csupán egy előadással jöttek: hozták a Raymond Queneau ötletére épített Stílusgyakorlatok című produkciót is. A "variációk egy témára"-szerű másfel órás játék teljesen elnyerte – és nem ok nélkül – a közönség tetszését.

Június 24-én került sor a Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház és a Marosvásárhelyi Ariel Színház *Partok, Szirtek, Hullámok* című közös produkciójára, amelyet a szerző-rendező, Barabás Olga "tengeri történet"-nek titulált. A költői hangvételű szöveg, a dal- és zenebetétek, a roppant őszinte

színészi alakítások kellemes előadássá álltak össze.

Presser Gábor – Sztevanovity Dusán – Horváth Péter A padlás című, félig mese - félig musical jellegű műve mondhatni elronthatatlan. A Szatmárnémeti Északi Színház Harag György társulatának produkcióját Horányi László rendezte, a színészek pedig hatalmas játékkedvvel táncolták, dalolták végig az előadást. A nézőközönség vette a lapot, egyes dalbetéteket már együtt énekelt az előadóművészekkel.

Éjfélkor lépett a közönség elé a Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház ex-igazgatója, Szabó Tibor, a *Mások Babérjai* című zenés műsorával. Osztatlan sikert aratott ez alkalommal is a jól kiválasztott dalokkal és humoros összekötő szövegével.

Június 25-én, a Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, a beharangozott Menyegző című produkciója helyett a *Vénusz dombja* című táncszínházi előadást láthattuk, András Lóránt koreográfiájában. Furcsa a díszlet – egy rácsokkal körülvett, lerobbant fürdőszobában játszódik a cselekmény –, furcsák a jelmezek, furcsa és önkényes a szimbólumrendszer, az a metanyelv, amelynek mire megfejtenénk az értelmét, már vége az előadásnak. De furcsa, hogy mégis egy nézhető, érdekes – bár kissé vontatott és önmagát ismétlő, technikai bakikkal zsúfolt – előadás kerekedik a sok furcsaságból.

A kolozsvári Színházművészeti Tanszék

végzős hallgatói Garaczi László Brahms és a macskák című színművét választották vizsgaelőadásnak. Vesztükre, mert ebben a víziószerű darabban a szöveg és a karakterek sem nyújtanak kapaszkodókat. Szilágyi Palkó Csaba, az előadás rendezője megpróbálta filmvetítéssel, televízióval, videoval megspékelni az előadást, bevetve minden rendelkezésükre álló technikai vívmányt, ám a nézők javarésze mégis kereket oldott a szünetben. Június 26-án a Kolozsvári Állami Magyar Színház Christopher Marlowe Doktor Faustus tragikus históriája

című, Mihai Măniuțiu által színpadra álmodott előadásával nyitja meg az e napra kitűzött előadások sorát. Ez a produkció is, akárcsak a komáromiak Sirálya, külön tanulmányt érdemelne. Egy mondatban csupán annyit mondhatunk róla: hát igen, ez a SZÍNHÁZ. Egyetlen megjegyzésem, hogy a mellékszereplőket szinte észrevétlenné törpíti és elsepri a főszereplők személye és játéka.

A Bocsárdi László rendezte Tamási-mű, A csoda, a Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház produkciója (dramaturg: Sebestyén Rita és Czegő Csongor, díszlet- és jelmezterv: Bartha József, zenei anyag és koreográfia: Könczei Árpád) már kevesek számára jelentett újdonságot, hiszen sokfelé megfordultak már ezzel a produkcióval.

Június 27-én, a fesztivál utolsó versenynapján Csokonai Vitéz Mihály *Karnyóné* című vígjátéka került terítékre. A koprodukciót (a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház, a Kisvárdai Várszínház és a Gyulai Várszínház közös produkciója), Vidnyászky Attila rendezte. Formabontó előadás minden szempontból: a rendezői optika ugyanis Samunak, a Karnyóné ütődött, félkegyelmű fiának a szemszögéből mutatja be a cselekményt. A grandiózus kerettörténet, a sztárvendégek, Karnyóné személye, a szekéren helyet foglaló zenekar mind-mind a sikeres előadás szükséges elemei, de a felejthetetlen poénokat minden esetben Samuka, a döglött macska és a kilapított madár jóbarátja szolgáltatja.

A kassai Thália Színház Peter Stone Van, aki forrón szereti című vígjátékával lépett a közönség elé. Bizonyára a rendező Mikó István úgy gondolta, hogy ha a darabot már minden idők legjobb filmvígjátékának jelölte az amerikai filmipar, akkor már semmit sem szükséges mindehhez hozzáadni. Ám úgy látszik, hogy Tony Curtist, Jack Lemont és Marilyn Monroet nem lehet behelyettesíteni a kassai színészekkel. A banális díszlet, az egysíkú kartonhangszerek és az elcsépelt poénok összhatását még a viszonylag tűrhető zene- és táncbetétek sem tudták ellensúlyozni.

A versenyfesztivál utolsó előadása Edward Albee Nem félünk a farkastól című színműve volt, amelyet Gágyor Péter rendezésében a Szerdahelyi Városi Színház mutatott be. Kissé vontatott volt, de a színészek által jól megformált figuráknak köszönhetően, elfogadható produkcióról beszélhetünk

Az utolsó napon, június 28-án került sor az ünnepélyes díjkiosztásra, amelyet Keresztes Sándor, kolozsvári származású színművész bonyolított le.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának Nagydíján a Kolozsvári Állami Magyar Színház (Doktor Faustus tragikus históriája, rendező: Mihai Măniuțiu) és a Komáromi Jókai Színház (Sirály, rendező: Telihay Péter) osztozott meg. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Életmű-díjjal jutalmazta Karna Margit színésznőt (Szabadkai

Népszínház Magyar Társulata) és Lohinszky Loránd színművészt (Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata).

Az Illyés Közalapítvány díjazta a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának Két nő közt című előadását (rendező: Alexandru Colpaci), valamint a Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház és a Marosvásárhelyi Ariel Színház koprodukcióját, a Barabás Olga által írt és rendezett Partok, Szirtek, Hullámok című előadást.

Kisvárda város díját Váta Loránd és Pálffy Tibor színészek (Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház) kapták meg, a Partok, Szirtek, Hullámok című produkcióban nyújtott alakításukért.

Közönségdíjjal jutalmazták a Komáromi Jókai Színház Ibusárját. Szabolcs - Szatmár - Bereg megye díját a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának előadása, a Nem fáj! nyerte el.

Teplánszky - díjban részesült Kézdi Imola színművésznő (Kolozsvári Állami Magyar Színház, Doktor Faustus tragikus históriája).

Különdíjban részesült: Bogdán Zsolt (Kolozsvári Állami Magyar Színház, Doktor Faustus tragikus históriája – szerep: Faustus); Cristian Rusu (Kolozsvári Állami Magyar Színház, Doktor Faustus tragikus históriája – díszletterv); Zeke Edit (Komáromi Jókai Színház, Sirály – jelmezterv); Bandor Éva (Komáromi Jókai Színház, Sirály – szerep: Mása); Tompa Klára (Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata Két nő közt – szerep: Grófné); Ollé Erik - (Komáromi Jókai Színház, Sirály – szerep: Trepljov).

Kisvárda város polgármestere, Dr. Oláh Albert különdíjban részesítette Márkó Eszter színművésznőt (Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata, Portugál, szerep: Asszony), míg a város alpolgármestere, Dr. Nagy Szilárd, Bogdán Zsoltnak nyújtott át különdíjat.

A különböző támogató cégek díjait a következő színművészek kapták: Pálfi Ervin egyetemi hallgató (Szabadkai Népszínház Magyar Tagozata), G. Erdélyi Hermina (Szabadkai Népszínház Magyar Tagozata), Szloboda Tibor (Szabadkai Népszínház Magyar Tagozata), Ropog József (Komáromi Jókai Színház), Gubik Ági (Komáromi Jókai Színház). Nyakó Béla, a Kisvárdai Művészetek Háza és Várszínház igazgatója a határon túli magyarság szolgálatáért részesült elismerő oklevélben.

A díjkiosztó ünnepséget a Budapesti József Attila Színház zenés estje zárta, amelyet Almási-Tóth András rendezett és Csákányi Eszter, valamint Kulka János szórakoztatta a nézőket.

Talán ebben az évben volt a legkeményebb a mezőny. Az előadások összeválogatása, Darvay Nagy Adrienne és Szűcs Katalin Ágnes művészeti tanácsadóknak köszönhetően, a legmagasabb művészeti mérce szerint történt és ennek következtében nagyon kevés olyan előadás csúszott be, amely csalódást okozott volna.

A meghívott színházak közül, technikai okok miatt (meghívott előadás: Hamlet, rendező: Victor loan Frunză, technikai okok: szerelési idő: kb. 2 nap!) egyedül a Temesvári Állami Színház magyar tagozata nem tudott jelen lenni.

Dicséretes a szervezés, amely egyre rutinosabbá és zökkenőmentesebbé válik az évek során.

Egyetlen apró hiány: a strand, amely akárcsak a Kocsmaszínház, egy fontos találkozási pont a meghívott művészek számára, az idén újjáépítés miatt zárva volt, de megnyugtattak, hogy jövőre már hullám- meg élménymedencékkel várják a következő fesztivál vendégeit.

K. Kovács István

z ilyen nőre mondják, hogy szerelemre született. Boldogítani a férfiakat. Ösztönmély öle gyöngyöző örömök forrása. Nem származott előkelő családból, nem volt értelmiségi szülők gyereke. Ifjúságát nem a könyvtárban töltötte, hanem inkább az utcán; a tanulásban nem törte el a hámfát, ez meg is látszott rajta. Modora nyers volt, beszéde meg pláne. Szeretett hangoskodni, kacarászni, a metafizika megoldatlan dilemmái nem aggasztották. Félműveltnek mondják az ilyeneket. A világot jónak vélte, mindent természetesnek vett, az örömöket kereste, de nem hajszolta. Úgy tudta, ő a férfiakért jött a világra. Tisztelte is őket, de még inkább szerette. Persze, azért nem válogatás nélkül, nal

A férfiak is szerették őt. Nem csak azt, ahogy ölelt, hanem szókimondó nyersességét, direktségét is. Ajkai vastag, húsos szerelemkelyhekként nyíltak a világra, szemei nevettek és hipnotizáltak. Elég volt egy hívó pillantás, s a szerencsés máris a lábai közt volt, a lábak pedig összekulcsolódtak, a szerelemkört bezárva. Kikerülni onnan többé nem lehetett, igaz, nem is akart senki. A szerelem mindenekelőtt. Még a szerelem előtt is.

A környéken mindenki Mária Magdolnának nevezte, csak kevesen, a közvetlenebb környezetében tudták, hogy a becsületes polgári neve Jánosi Katalin. Ö maga nem tiltakozott a névadás ellen, bár kezdetben nem értette, a pszeudo-biblikus történetekkel ugyanis hadilábon állt. Mindegy, ha így akarják, hát legyen, törődött bele egykedvűen a másodszori keresztelésbe. Később, amikor alkalma adódott megismerkedni a Mária Magdolna-kultusszal, egészen felvillanyozódott. Az, hogy a név, mint szimbólum hogyan kerülhetett be a népi kultúrába, hogy miként lehetséges az, hogy a Mária Magdolna figurájába legalább négy különböző bibliai alak van összeolvasztva, nem érdekelte túlságosan. Nem is értette, hogy a tényleges Mária Magdolna, akiből Jézus hét ördögöt űzött ki, miként "fuzionált" a Bethami Máriával, aki balzsammal kente meg Krisztus lábát; egy nevén nem nevezett bűnös asszonnyal (talán prostituált), aki három evangélista szerint kenettel mosta meg Krisztus lábát, az pedig feloldozta bűnei alól ("sok bűne bocsáttatott meg, Zsidó Ferenc

Mária Magdolna

hiszen nagyon szeretett" Luk., 7/47.); valamint Egyiptomi Máriával, aki a IV. században elzarándokolt a Szentföldre, az útiköltséget pedig prostituáltként dolgozta le a hajón. Számára csak az volt a fontos, hogy Jézus megbocsát, mert sokat szeret. Ez a legnagyobb örömmel töltötte el, élete, tettei helyességének igazolását látta benne. Attól a naptól büszkén viselte nevét, a férfiak iránti szerelme pedig megsokszorozódni látszott.

Nem, azon a bibliai történet birtokbavétele után sem töprengett el hosszasan, hogyan kell egy igazi Mária Magdolnának viselkedni, öltözködni, beszélni. Úgy gondolta, pont így, kinívó nyersességével, szókimondó elevenségével, útszélien lezser öltözetével az igazi Mária Magdolna. Akit a világ elnéző jóindulattal szemlél, akit minden férfi szeret, akinek Jézus megbocsát, amiért az ő szívébe oly sokan beleférnek.

Érdekes módon szinte senki sem merészelte volna kurvának nevezni, mi több, meglepően nagy tisztelet övezte, főleg a férfiak körében. Némely aszszony ugyan a pokolba kívánta, de hallgattak kívánalmukkal, nehogy valaki a szemükbe vágja, már bizony miért nem adtál eleget te magad neki – mármint szerelmet, mármint a férjednek.

Nem, Mária Magdolnát nem is volt olyan könnyű megkapni. Férfi kellett hozzá, és csábítás. Sosem csinálta pénzért, bár kisebb ajándékokat elfogadott szeretőitől. Azok pedig örömest ajándékoztak, mámoros szívvel. Mária Magdolna egészen elborította lényüket, kiszívott mindent belőlük, hogy aztán újra feltöltse őket. Szédülve, különös lázban távoztak tőle. Utána elhomályosodott a szemük, ha ránéztek. Szinte függővé váltak tőle. Ha ezt észrevette, Mária Magdolna rájuk nevetett, s megkérdezte, még kellene, mi, hogy a kérdezettekben megremegett a lélek. Még jó, mondogatták néha, hogy ilyen nyers, már-már közönséges, hanem veszélyes lenne. Így is veszélyes, gondolták közben.

Ha valakivel összekerült, teljes valójával szerette. Félgőzzel, ímmel-ámmal soha. Mintha egyedi, megismételhetetlen alkalom lett volna együttlétük. Az is volt. A férfi az, akit szeretni kell. Attól férfi. Sosem elégedetlenkedett, az volt jó neki, amit, amennyit kapott. Sosem feledkezett el megjegyezni lovagjának, miután az csatakosan lehengeredett róla, hogy jó szerszámod van, hé. Ez talán többet ért, mint a szeretkezés. (A lovag szemében könny csillant, mert ilyent talán még sosem hallott...) Utána már csöppet sem tűnt durvának a most immár eredj felszólítás. Ennek így kell lenni. Egyszer minden véget ér

Egyetlen hibája volt *Mária Magdalénának:* szórakozott volt, a fogamzásgátlással nem sokat törődött. Ő csak a szerelemre gondolt, és úgy vélte, ez így természetes. Miért zavarnánk meg a szerelem köreit oda nem tartozó dolgokkal? Ha a férfinak eszébe jutott védekezni, jó volt, ha nem, úgy is jó. Csoda hát, hogy karrierje során két gyermeket hozott a világra? Tán az csoda, hogy csak kettőt. A gyermekek állami gyermekotthonba kerültek, Mária Magdaléna nem tudott gondoskodni róluk. Jobb így nekik, mondogatta magában, csekélyke lelkiismeretfurdalását elaltatva. Az én küldetésem a férfiak szeretete, arra kell koncentrálnom.

Egyszer csak felröppent a hír, hogy Mária Magdaléna újra terhes. Az érintett nem is tagadta sokáig a dolgot, orvoshoz fordult. Az megvizsgálta, megállapította a terhességet, majd megkérdezte, ki a gyerek apja. Mária Magdaléna a maga nyers modorában visszakérdezett, ha a doktor úr megevett egy tányér paszulyt, tudja-e, melyiktől szellent, a doktor persze nem tudta, Mária Magdaléna megvonta a vállát, s kifordult a rendelőből. Emelt fejjel. Talán arra gondolt, nem vétek az, ha nem tudja, ki a gyerek apja, mi lesz vele megszületése után, vagy ha mégis vétek, Jézus megbocsátja. Ahogy a többit is

Orbán János Dénes

DEBÜT

Dimény Lóránt

rovata

ha megszólalna a szél

nagyon csendesen mondaná: üzlet nyílt a Gangesz felett és dühöngenek a fellegek csak nyár van csak dühöngenek a fellegek mert zúg a szél szól a szél: virág nyílt a Gangesz felett

olyankor

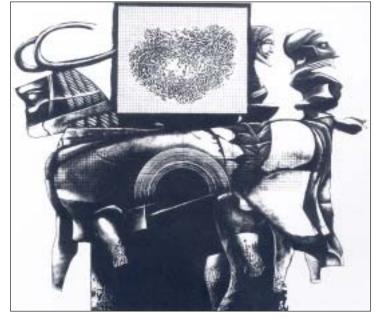
olyankor mindig könnyebb álmodni olyankor csendesebb a dübörgés olyankor szebb a lány

olyankor mindig lágyabbak a körvonalak puhábbak a csillagok és alacsonyabban szállnak a villamosok

2-es vágány, 7-kor

mire vársz? nyomdapír a papíron arcodra írtad az indulást nem én futok be a 2-esre és nem is 7-kor

szóval...?

Hellén motívumok

Történetek egy kallódó proletárról

Amikor Volle körülnézett, szinte észrevétlenül vette észre, hogy él. Már nem tudta, pék-e vagy rendőr, lakatos vagy lakástulajdonos, csak annyit tudott, hogy újra ugyanabban a koszos kocsmában ül, előtte a napi adag: rum és kakaólikőr sejtelmes keveréke, amely nem is olyan finom, hogy naponta igya, de ha már megszokta... Inkább szenved és kortyol. És nem olyan drága, hogy ne engedhetné meg magának. De azért feleségének nem mondja el. Jobb így.

Az előbb egy pillanatra mintha minden elvesztette volna anyagi voltát. Nagyon boldognak érezte magát. Arca, talpa hideg bizsergéstől égett, sőt, meg volt győződve, hogy maga Gábriel is ott volt, és éppen egy vadászsólyom betanításán fáradozott. Még látott egyebet is, mint például gyönyörű nőket, lepkéket, meg szeretkező oroszlánokat, de ezekről tudta, hogy csak mindennapjainak illuzórikus vetületei, amelyeket a 87 fokos szesz okozott – túl nagy élvezettel fogyasztotta egy órája nyugdíjas ismerősének autószerelő műhelyében, ahol hetente kétszer sakkozni szoktak. Mert szerettek sakkozni.

De most már mindegy. Hiába minden filozofálgatás. Fizetni kellene és menni, mert otthon várja már a regnapi bableves.

De Gábrielt látni, csak úgy!? Elysium – egyszer hallotta ezt a szót valamelyik klassz amerikai filmben, és megtetszett neki, mert olyan szépen mondta el a katona. De aztán félre tette a gondolatot, hogy most tudatosítsa. És amint befordult az utcasarkon, szinte már bizonyos is volt afelől, hogy csoda történt vele. Ezt nem hagyhatja ennviben...

Gondolkodóba esett. A jövő héten fizetés, abból félretesz fél milliót. Ebből elmegy egy pszichológushoz, majd elmegy Alexiához, a jósnőhöz (olvasott egy újságban róla). Ki tudja? Hátha mond valami jót.

KARÁCSONYI ZSOLT Levél Avalon Annának

Egy nap elfáradnak a költők, iróniájuk jól ismert cseleit félretolják, és a pátosz elégiái majd maguktól a földre hullnak. Ott ülnek íróasztaluknál és rád gondolnak, kit minden alakban szerettek egyszer, valaha. Én is úgy ülök, egy a sok közül, ki dicsőségedet zengte, aki utánad fordult az utcán, vagy éppen kocsmaasztaloknál arcodba szövegelt unottan.

Igyekszem feléd, mint a lépcsők ritmusai egy római téren, mert itt ülök egy vers terében, mint egy utolsó római, költő, aki nem éppen egy Catullus, de fáradtabb Ovidiusnál, ki észrevette már a börtön jeleit a társai arcán.

Meglátlak minden őrületben és mind a nyolc dimenzióban, hiába mondják, hogy bolond vagy, tudom: már én sem leszek azzá, ülök egy találkozás partján, egy nyári est vízének szélén. Persze, ha újra kamasz lennék, lelkesednék követelődzve, persze, ha újra öreg lennék, követelnélek lassan, bölcsen.

Utánad fordulok az utcán, de közbe' már észre se veszlek, arcodba beszélek unottan, de miattad, hogy itt vagyok még, hogy itt ülök az asztalomnál, saját szavaim arcát félem, és elfáradok, mint a költők, nem képzellek el, nem is alszom.

A jó rokon

A jó rokon: a szárnya színtelen lett és hirtelen zuhanni kezdett, de nem tudom, hogy úgy esett e, ahogy a hirtelen esik.

A jó rokonra emlékszik az erdő, és bizonyára idézik a fák, egy nevet írnak a háza kék falára, és égnek hívják a jó rokon falát.

Vacsorára, most már mindenki hívná vagy kihívná talán egy partira, és sakkozna igen, a jó rokon, és beszélnének erről is sokan, hisz tudható: ő több már mint rokonság, övé a dűneszín a dombokon,

és nézd csak ott: az a lovagló ország, az ő tanyája,

túl a tornyokon...

A jó rokon, az elmúlás nevére azt mondaná, hogy az egy fenti-fény: de látható, hogy szárnytalan a színe.

Úszik fölöttünk uszálytalanul, hiánytalan, akár egy esti kérdés, de nem látni, mikor az árnya hull, és nem látni a régi jó nevét sem.

LÁSZLÓFFY **CSABA**

Az elhanyagolt hamvak kihívása

Akár e tél hava, megkéstem. Mióta nem járt itt hívságos munkájába belefeledkezett "Gondviselőtők?"

Nincs vakítóbb ebben a délutánban, mint egy koponya hófehér vigyorgása a bennem ásott mélyben. Ott, hol az ősi hiszékenység és a húshoz kötött tudat(talan) mesterségesen édes kábasága nyugalmát nem leli. A gőgös áll, a csont kemény vonalairól lerágott dac vagy csak irónia. És az a falánkságban meggörbült pondró: a lefittyedt ajak.

Beteggé tesz a lelkiismeretfurdalás (bár az utódok esélyét szem előtt tartó illúzió néha már fél egészség). De ugrásra készen a másik véglet is: az önelégült himpellér torz hiúzpofája.

Temető. Bomlasztó ernyedtség. A csontok gyökeres ellenállása

Szülők szellemkarjába bújni: az újra meg újra átélt megrendülés!

Kockázatosabb aberráció, mint a felfokozott érzékiség.

Városi orrnak ez a földszag már-már ínyencségnek számít. Hát az, hogy veletek vagyok jóban, rosszban?!

Génláncaival a halandó hiába is viaskodik.

Éber önkívület: a levegő hosszú sóhajokban szakad ki belőled. Ugye kőkeménynek hitted magad, mert képes voltál, jaj, hányszor, elnémítani a húson, az inakon – a vérereiden belül dúló viszályt! –

És ha szánalmas tévedés ez az egész: ami volt – s ami vár! Ki felel érte? A Teremtő meg a halál?!

Fodor Sándor

A félve közölt – jó hír

Amint betöltöttem 60. évemet, nyugdíjba szerettem volna vonulni a Napsugártól. Ne átkozzanak engem a fiatalok, hogy eszem a kenyerüket. Csakhogy épp akkoriban tolták ki a korhatárt 62 évre. Annyi baj le-gyen, segítenek az orvosi igazolványok, hiszen már túl voltam az első szívrohamon és a cukorbetegség is utolért. Ám a Napsugár gazdája, az Országos Pionír Tanács arra kért, maradjak még egy évig, segítsek az új főszerkesztőnek, mert Farkas János régi főszerkesztőnket nyugdíjazták, sőt, közvetlen utóda is meg-vált a laptól. Jó, maradtam még egy évet.

De vajon – egy év múlva elmehetek? Bevallom, kissé drukkoltam. A sajtóviszonyok egyre elviselhetetlenebbekké kezdtek válni. Noha már lezártam és átadtam a Kriterionnak "Ki ez a...?" című anekdotakötetkémet, amint egy újabb történet jutott eszembe, leírtam és vittem az UTUNK-hoz, Király Lacinak.

Már 1988-at írtunk. A nyugdíjazásról semmi hír. De teljesen "ártatlan" anekdotáim se jelentek meg egy idő után az UTUNK-ban. Meg is kérdem Király Lacitól – miért nem közli ezeket? Mi baj van velük? – Fodor úr, nem az anekdotákkal van baj. Megkérdeztem K. elvtársat. Ő vette ki a lapból írásaidat. (K. elvtárs a megyei pártbizottságnál "felelt" az UTUNK-ért, minden, a lapban megjelenő írást elolvasott, ami nem tetszett neki azt kitanácsolta") nem tetszett neki, azt "kitanácsolta".)

- Fodor úr, nagyon sajnálom, de valami baj van veled – bökte ki végül Király Laci.

- Nocsak?

 K. elvtárs azt felelte, amikor megkérdeztem, mi baj az anekdotáiddal, hogy azokkal semmi, de te nem szereted a pártot, így hát menj abba a jó Edesanyádba nyugdíjba, ne mind közölgess az UTUNK-ban! Szó szerint ezt mondta. Felderültem. Hiszen éppen erre a hírre vártam!

A történet végéhez még hozzábiggyeszteném, hogy 1989 októberében vagy novemberében K. elvtársat kirúgták. Pontosabban: eltávolították a megyei pártbizottságtól és a kolozsvári "Igazság" pártlap főszerkesztőjévé tették. Ez persze kisebb fizetéssel és kevesebb kedvezménnyel járt, mint előző "pártbeosztása". Ilyenkor az "elvtársak" rendszerint ellenzékiekké váltak. Nagy csodálkozásomra – engem is megkeresett K. elvtárs. Írnék neki. Mondtam azonban, hogy tudhatja, Én nem nagyon szoktam "olyasmit" írni. Nem értek hozzá. – Éppen azért! – mondta nagy lelkesen. Azért kellenek neki az én írásaim. Irjak, amit akarok! Jó. Próbára tettem. '89 decemberében két olyan rövid írásomat közölte, amelyekben semmi hősiesség nem volt ugyan részemről, de más lap nem közölte volna – akkor.

Lám, mégsem voltam hálás K. elvtársnak. Amikor a forró decemberi napokban beosztottjai "kirúgták" – nem siettem megvédeni a derék "ellenállót".

Amikor az ember ír, ott nincs helye az olvasónak

Beszélgetés Závada Pállal –

– Fél év alatt másodszor vagy Marosvásárhelyen, korábban a Jadviga párnájából, most a Milotából olvastál fel nagy sikerrel. Szívesen állsz közönség elé?

 Igen. Az esten Bodor Ádám azt mondta, hogy biztosan azokat hívják, akik szívesen el is fogadják a meghívást, és kicsit önironikusan is utalt magára, hogy nem nagyon rajong a szereplésekért. Én szeretem az ilyen találkozásokat, meg vagyok hatva, hogy hívtak a könyvfesztiválra, és hogy most is itt lehettem a Magyető delegációjával. A Holmi folkáratot ahol szerkesztő vagyak először '01 hon hív lyóiratot, ahol szerkesztő vagyok, először '91-ben hívták meg Gálfalvi Gyurkáék, akkor jártam itt első alkalommal, és ha jól számolom, negyedszer vagyok vásárhelyi pódiumon.

– Úgy tűnik, ihlet a találkozás a közönséggel, noha azt mondottad, egy kicsit borzongva gondolsz arra, hogy a Katona József Színház Kamrájában vár rád érdekes fellépés.

Ez már évek óta tartó sorozat a Kamra Színházban, egyszemélyes, egész estés felolvasások ezek. Az én első fellépésem annyival volt könnyebb, hogy akkor éppen befejeztem a Milota című regényemet és egy kész regényből olvashattam föl. Most azért izgulok, mert egy félig se kész könyvből fogok részleteket választani, ezt még senki nem látta a feleségemen kívül. Duplán kockázatos dolog, mert én évekig szoktam piszmogni a szövegeimmel, elolvastatom azokat a barátaimmal is, és szeretem később újraolvasni, hogy megbizonyosodjam, az évekkel azelőtt leírt passzusok megállnak-e a lábukon.

Ez is olyan nagylélegzetű munka lesz, mint az

Talán nem lesz olyan hosszú, mint a Milota, de regény lesz. Még nem tartok a felénél, nem igazán tudom bemérni a méretét.

Ugyanaz a forrásvidéke, mint az előzőeknek?

 Lesz egy szál, amely odaköt, nem is tudok már onnan szabadulni, nem is akarok. Ahogy a Milotában is rámászik a történet, a szereplők elmozdulnak a kiinduló és a záró helyszíntől. Itt talán még inkább. Lesz egy szál, amelyikhez a saját gyerekkoromból próbálom hozzáadni az élményeket. Eléggé evidens, hogy abba a faluba fog vezetni, amelyet az előző re-gényeimben is a szülőfalumról, Tótkomlósról mintáztam meg. Nem szoktam megnevezni, mert a könyvben mégiscsak egy fiktív helység. – A Jadviga párnája rendkívüli érdeklődést váltott

ki. Ebben vălószínűlég az is közrejátszott, hogy film készült belőle. A Milota fogadtatása milyen?

En nagyon elégedett vagyok. Nem szoktam eltervezni példányszámot, megelőlegezni kritikai fogadtatást. Azt gondolom, ha az ember nem vár semmi különösebbet, akkor csak kellemesen csalódhat, ha tapasztalja, hogy mégis veszik. A példányszáma nem

közelíti meg a Jadvigáét, de ez érthető, mert ott speciális helyzetek voltak. A film miatt elsősorban, mert az nagy publicitás. De hát így is elég jó a visszhang. Azt gondolom, hogy amikor az ember ír, nem szabad szempont legyen, hogy manapság olvasnak-e vagy sem, és hányan. Azon sem kell törnie az embernek a fejét, hogy de jó lenne, ha minél nagyobb közönsége lenne, mert ha belopja magát a munka folyamatába ez a szempont, az nem tesz jót.

Számodra mi fontos, megírni a könyvet?

 Persze, ha ír az ember, ott nincs hélye az olvasónak, csak utána. Ha az olvasóra gondolnék, akkor azt kéne találgatni, hogy neki mi tetszik. Ez pedig könnyen tévútra visz. NAGY MIKLÓS KUND

Caffé Tutun & Co.

Coffee, Tea, Music & Conversation. Mindezt megtalálhatja az, aki betéved Marosvásárhelyen a Bolyai utcában levő Caffé Tutunba. A szóban forgó kávéház egyébként nem ma vált a vásárhelyi fiatalok közkedvelt szórakozóhelyévé, hanem már a '70-es években a magyarajkú fiatalság gyülekezőhelye volt. Így természetesen szemet szúrt az akkori kommunista hatalom titkosrendőrségének, ami egy korabeli kedves történetből is kiviláglik. Valaki le akarta akasztani kabátját a nejlon borítású falról, az akasztóba pedig beakadt a poloska, mire az illető beleszólt a mikrofonba: "Halló, itt X.Y. beszél!"

Tehát mindenki tudta, hogy nem árt kétszer meggondolni, ki mit beszél; ez azonban nem akadályozta meg a törzstagokat, hogy továbbra is látogassák a Tutunt, mi több, eléggé merész párbeszédek zajlottak, ha tekintetbe vesszük az akkoriban uralkodó viszonyokat. A kávézót a '80-as évek közepén bezárták, utána már csak a régiek elbeszélései alapján lehetett felidézni az ott uralkodó hangulatot.

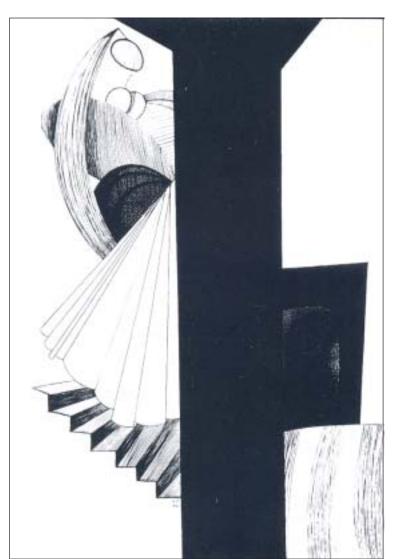
1999 februárjában vetődött fel az ötlet, hogy újra kellene nyitni a Tutunt, hisz több, mint valószínű: lenne rá igény. A gondolatot tett követte, így viszonylag rövid idő alatt elkészültek az első meghívók a régi törzstagok számára, akik baráti beszélgetésre voltak hivatalosak az újranyílt Tutunba. A régiek közül sokan betekintettek nosztalgiázni, na meg régi ismerősökkel találkozni, egy helyi specialitás, a homokban főtt török kávé mellett.

A törzsközönséget egyébként javarészt művészek, zenészek, írók alkották, sajnos azonban mára már kevesen maradták itthon. A mai törzsgárdában is találhatóak azonban művészek, filmrendezők, újságírók, a fiatalabb nemzedék pedig túlnyomórészt a "régi tutunosok" gyerekeiből áll. A Tutun kicsi volta miatt nem csoda, hogy mindenki ismer mindenkit, így Weinvant Edwald új tulajdonosnak nem volt nehéz dolog igazi klubhangulatot teremteni.

A törzstagok klubkártyával rendelkeznek, amely különböző kedvezményekkel jár együtt. A Caffé Tutun nem elhanyagolandó pozitív tulajdonságai közé tartozik, hogy a megbízható vendégek folyószámlát nyithatnak. Magyarán: van hitel, amely biztosítja a hosszúra nyúlt éjszakai beszélgetések alatti fogyasztást, tekintve azt, hogy a nyitvatartási program alternatív. Ez alatt azt kell érteni, hogy addig lehet rendelni, amíg van vendég, sőt, már olyan is előfordult: amikor a pincérnő megunta a pult mögötti szobrozást, akkor valamelyik

ahol szívesen látják azokat is, akik nem tartoznak a törzstagok közé. Ezért bátran ajánlom a Tutun nevében is, hogy aki Vásárhelyen jár, bátran keressen meg bennünket. Nem fogja megbánni.

vendég állt be csaposnak. Egyszóval a Caffé Tutun egy igazi, hangulatos és családias kocsma, Kinizsi Zoltán

Villon-sorozat

A jávorfa árnyékában

Sacy von Blondel "látogatása"

Meglátogatott Megyery Sári. Aranyszőke haja meglobbant, úgy jött felém a múltból. Üdén, kislányos mosollyal súgta: "Én is voltam jávorfácska", és arcán a díva csillagocskái sziporkáztak.

Huszonnégy esztendővel ezelőtt találkoztam vele Budapesten. A Magyar Televízió irodalmi adásának szerkesztője, Borus Rózsa (a világhírű művészettörténész, Hauser Andor felesége) vitt el arra az emlékezetes találkozóra. – Gyere velünk – mondta –, egy rendkívüli riportot készítek Megyery Sáriról, a filmművészet hőskorának magyar csillagáról. Beveszlek a stábunkba, s neked nem kell mást tenned, mint figyelni arra, ahogyan dolgozunk.

Csábítónak tűnt az ajánlat, gondolkodás nélkül ültem be a tévések kocsijába, és máris robogtunk a Hilton szálloda felé. A találkozót tizenegy órára beszélték meg. Megyery Sári Párizsból, akkori lakhelyéről érkezett Budapestre. Nem csupán a filmezés miatt sietett haza, hanem hogy átvegye az Én is voltam jávorfácska című önéletrajzi kötetének frissen megjelent példányait, melyet az 1975-ös párizsi első kiadás után jelentetett meg a Magvető Könyvkiadó.

Jó negyedórája várakoztunk már a Hilton elegáns fogadótermében, amikor váratlanul, mintha meglepetést akarna szerezni nekünk, belépett a francia hölgy. Nyolcvankét évét feledve fiatalosan, nagyvilági eleganciával közeledett felénk. Csillogtak a drágakövekkel díszített ékszerek a nyakán, villogtak a gyűrűk az ujjain, csilingeltek a karperecek, amikor majdnem tánclépésben, félig lebegve, akár egy tünemény, tárt karokkal jött felénk. Az öreg hölgy látogatása jutott eszembe: jön aranyban, rubinban, jön makacsul megőrzött szépségét hordva, hogy belépjen talán élete utolsó filmjébe.

Beindult a felvevőgép. Minden mozdulatát, mosolyának megannyi árnyalatát, tekintetének különös, sokat sejtető varázsát meg kellett örökíteni. A fejedelmi "belépő" után leintette a csapatot, mondván, hogy nem kell elsietni, van idő bőven a felvételre, az interjúra, a beszélgetésekre. Előbb koccintanunk kell. Kigyúltak a csillárok, durrogtak a pezsgősüvegek. Mindenki odajárult koccintani vele. Amikor meglátott, hozzám fordult és azt mondta: - Te nem vagy színésznő! Se smink, se festék! Egy nőnek tudnia kell viselni a szépségét. Ezt azért mondom neked, mert még fiatal vagy. – Tegezett, s amikor a dívának kijáró tisztelettel kicsúszott a számon az "Ön", meg, hogy "művésznő", kedvesen megdorgált. – Meg ne halljak ilyesmit, engem ne öregítsen meg senki, ma azért jöttem, hogy a fiatalságomról beszéljek! - Barátságosan megölelt, koccintottunk, kiürítettem a "Brüderschaft" poharát.

Igyekeztem minél közelebb férkőzni hozzá, hogy magamba szívjam feltörő emlékeit. Éreztem, hogy emlékvonaton utazott, hogy ott fodrozik már körülötte a múlt, a közel félszáz filmben eljátszott főszerep... Közben a stáb óvatosan, szinte észrevétlenül munkába kezdett. Borus Rózsa azzal indította a

Megyery Sári, Sacy von Blondel

riportot, hogy felköszöntötte: – Isten éltessen Sacykám, tudom, nemrégiben, júliusban volt a születésnapod. Magyarországon, Balassagyarmaton születtél, 1897-ben... Hát ezt ki kellett mondani! Kegyetlenül hangzott, de csábítóan is. Lám, a csillagok megőrzik fiatalságukat, átlépnek az öregkoron, fittyet hányva a múló éveknek. Lebegnek valahol az időtlenség határán, mert tudnak ragaszkodni fiatalságukhoz. Sacy von Blondel ezt tette. A film hőskorában, a némafilmek idején lépett a "porondra", 1916-ban, az UHER cég stúdiójában. A szőke szépség, akinek tehetség is bőven adatott, hamar bekerült a köztudatba. Arisztokrata család sarjaként, a családi (főleg anyai) szigorral dacolva választotta a művészi pályát, melynek érdekében le kellett mondania eredeti nevéről is, hogy folt ne essen a családi "címeren". Így lett belőle szőke Sári,

illetve a mondénul hangzó Sacy von Blondel. Ezt a nevet később, amikor a harmincas évek elején lemondott a színészetről és verseket, elbeszéléseket, regényeket, forgatókönyveket írt, meg kellett tagadnia. Zilahi Lajos egy tollvonással visszakeresztelte Megyery Sárinak, ahogyan az egy magyar íróhoz illik.

Sacy azon az emlékezetes találkozón lepergette előttünk ezt a múltat. Elegánsan, okosan utazott állomásról állomásra, s közben pikáns történetekkel fűszerezte elbeszéléseit. Elmesélte milyen is volt, amikor Reinhardt "keze alatt dolgozott", amikor Korda mester irányította, vagy amikor híres német és osztrák filmgyáraktól kapott ajánlatokat, vagy amikor megcsillant előtte Hollywood, a Warner Brothers stúdió felkérése által. Akkor ő igazi hős volt. A Fantomas filmsorozat forgatásakor lesérült, mert akkoriban nem volt divatos még a kaszkadőr alkalmazása, lovagolnia, ugrania kellett, s közben eltűrni a reflektorok kegyetlen fényét, melyek védőháló nélkül vették célba a sztárok tekintetét.

Pergett a film, peregtek az élet filmkockái. Beszélt íróbarátairól is, a kedves, érzékeny Kosztolányiról, Karinthyról, a kegyetlenül jó kritikusról, Márairól, Kassákról, József Attiláról. Szóba jöttek a nagy szerelmek és kis kalandok is, az eljegyzések, házasságok, fogadkozások és elválások, egyszóval egy nő életének eseményei. Aztán hirtelen megálltunk az 1939-es esztendőnél. Ekkor ment férjhez André Lang francia íróhoz és telepedett le Párizsban. Az esküvőjén a Marseillaise és a Rákóczi-induló egymást követő zenéje hirdette, hogy ezután két hazában kell élnie.

– Megálljunk! – szólt Borus Rózsa, aztán odasúgta nekem, hogy Párizsba fogjuk meghívattatni magunkat, ezt a lehetőséget nem lehet kihagyni. Mondta is, amit elgondolt: – Sacykám, ami ezután következik, ahhoz párizsi háttér szükséges. Hívj meg, s mi repülünk hozzád!

Az öreg hölgy mosolygott.

– Legyetek a vendégeim – mondta, aztán hozzám fordult–, remélem te is velük jössz, meglátod, milyen jól elszórakozunk majd. Búcsúzóul dedikálta nekem új könyvét, melybe be is írta, hogy "remélem, még találkozunk".

Nem találkoztunk többé. Húsz esztendővel ezelőtt, négy évvel az említett filmes találkozó után, 1983ban elhunyt Párizsban. Most, hogy annyi év után meglátogatott emléke, úgy érzem, hogy csillag bujkált azóta is a szívemben.

Pongrácz P. Mária

SZÁNTAI JÁNOS

Ifjabb varjú

Papának alkalmi, módosítva –
 Valaki vár az ág hegyén:
 az is lehet, hogy éppen én.
 Hintál lassú méla lesben,
 túladva már a létigén.

Elzúg a fenyves vontatottan. Ó vérvihar! Ó vércukor! Csak látnám sorsom nyomtatottban...

Pisa, por és hamu vagy mik volnánk, üresen tátongó mozik. A hely-szellem lustán kizár-bezár: lélek ide hálni-halni: ó, nevermore, ó, soha már!

Alattam múltam ultizik: mostomról lerí, hogy veszít. Hős kaján jövőm kibicel (halotti mars szól), s köp szotyit.

De jaj, alant kileng az ág... Lettem - ifjabb messi-ó -, sic, varjú a magosban, ezeréves vén karón e sorskiáltó költemény aligha-túl-a-közepén.

Rajzos kiáltások

(Folytatás az I. oldalról)

– Miként fogadták?

– Kezdetben kicsinyes hozzáállásokba ütköztem, már a székelyek részéről is. Pécsett is van kasztrendszer, de európai méretben. Létezik egy körülbelül húsztagú elit, a középréteg, illetve az alja, a giccset gyártók. Ez utóbbi nyomja rá bélyegét a magyar társadalom ízlésére. Rengeteg dolgot tanultam. Román iskolába jártam, ha magyarul tanulok, minden másképp alakul, másként fejezem ki magam. Legalábbis, nyelvileg.

– Mit jelent a mostani, kétszakaszos kiállításának a második része? Megfertőzte az újságírás?

– Az írás mint plasztikai elem, egyedi jelek feltalálása. Személyes vonzódásomból, a régi kéziratok, a történelmi dokumentumok iránti érdeklődésemből fakad. Legyenek azok kőbe vésve, fára, papírra, vagy bőrre. Lenyűgözött a kalligráfia ereje. Körösi Csoma Sándor tibeti nyelvtana is megragadott. A középkori metszett betűk, a rovásírás. Rovásjelek, amelyből a székely ábécé is született. Kultusztárgy képeket alkotni, építeni jelekből, írott felületekből.

Nem iktat közbe egy-egy figurális elemet is?
 Az írás ritmusa, a betűk formái bizonyos automatizmussal jönnek létre, szinte öntudatlanul mozgatom a kezem.

– Pszeudoikonok címmel, két éve kiállítása volt Eszéken, farost-illetve vászon-vegyestechnikával készült műveket mutatott be. Mik ezek?

– A pszeudoikonok egy átértelmezés nyomán létrejött műfaj. Az egykori vallásos áhítattal létrehozott kultikus tárgyakhoz annyi köze van, hogy ezek művészi értékéhez igyekszik közelíteni, ezek jellegén, stílusjegyein keresztül, de funkciója nem kultikus. Az átértelmezés nem csupán az ikon bizánci, ortodox, hagyományos és jól körülhatárolt műfaját veszi kiindulási alapul, hanem minden olyan tárgyat, amely haj-

dani szakrális funkciójára emlékeztet, de profán indíttatású, viszont a misztikum helyett az esztétikumot kívánja gerjeszteni. Ezért "pszeudo". Ezek az alkotások látszólag a liturgikus és rituális használati tárgyak jegyeit hordozzák, úgymint az egyiptomi múmia koporsófödelének díszei, a sámándob naiv rajzai, a tibeti mandala koncentrikus körei és négyzetei, a görögkeleti szentképek kordában tartott ritmusa.

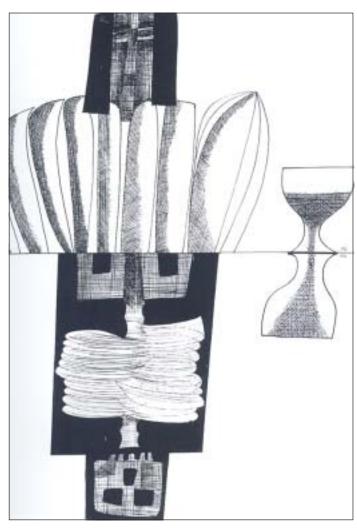
Mit fejez ki fekete-fehér grafikáival?

Mikónt a matematikában a csak ni

– Miként a matematikában a csak nullával vagy egyessel operáló bináris számrendszerben benne foglaltatik és kifejezhető általa a mennyiségi végtelen. Hasonlóan a csak fehérrel és feketével dolgozó grafikában is benne rejtezik a minőségi művészi végtelen. A fekete-fehér grafikában – esetünkben a tusrajzokban – sokkal hamarabb, egyértelműbben kitetszik a valódi tehetség és kíméletlenebbül lepleződik le a kóklerség.

Kazinczy tusrajz-sorozatai magukon hordozzák a kézmozgás indulatosságát, de az azon úrrá levő rációt is. Szilágyi Andor azt írta róluk: "Dózsája, kentaurjai, szarvasai a reájuk gúzsolt emberalakokkal egy sajátos, egyéni mitikus világ részei (...), a rajzok tragikumát csak növeli, hogy az ember- és állatfiguráit vergődésük folyamán fokozatosan az izmokig, csontvázig bontja, már-már a múzeumi őslények formáira lényegítve azokat, csakhogy ezek az emberek és ezen állatok minden húsra-csontra bontottságuk ellenére élnek!"

Pacsika Emília még hozzáteszi: "A Kazinczy fekete grafikáiból rendezett kiállítás: memento. Egy olyan történelmi korról, amelyről az alkotó – velünk együtt – néhány hétig azt hihette, örökre vége. Egy kor. Európában nem európai módon létező ország. Egy nem saját országában, hanem saját szülőföldjén élő nemzet kiáltása. Picasso mellett Vajda Lajost is megidézik ezek a rézkarcok, tollrajzok, monotípiák."

Villon-sorozat

Hevesi József

Simonyi mese

(Sarusi Mihálynak)

Emlékhely Európában.

Rege, mese, nehezéknek.

Kistérség, nagyközség. Falva. Miska.

Simon, Simontornya, Simonyi. Falva. A Kiskörösközben, Csermőtől Dobozig. Erdőhegytől Zerindig. Azon túl Erdőhát, Erdőelvén. Ezer évig. Aztán, se kisvonat, se kisvasút. Csak Végh-Gyula, s vitéz Szmola Imre. Simonyiból, Simonyi. Polgár. Társ-nélküli. Egyszemélyes ... börtönében, európai, mert "citoyen hongroise". Hármas oltárán: Márai, Krúdy, József Attila. Díjasként is, hazavágyott. Kata díva, hazahívta, meg Bezsán Ilus, az Annabring-házba. Emlékházba, emlékhelyre, az óbesterrel együtt. Simon, Simontornya, Simonyi. Falva. A nagykállói mészáros fia, huszárezredes lett. A legvitézebb huszár. Osztrák és magyar báró. Bél-Zerinden, s Vadászon. Csatagyőztes lovak, hírnév, vagyon. Debrecenben fasor. Jó társaság vagyon. Egyszer csak, várbörtön...Aradon. Megváltásként, deszka, koporsó s kunhalom. Dombonűlő, arany Cseke-Vadász. El...egészen Simonyiig. Simonyitól Simonyiig. Onnan, Sarusig. Hej, regő rejtem. A Tőz, Sárosra mosta. Át ... Ágyára, hol ...Adya comes és ... P. Mester strázsál. Zerinden, Zerénd, a tar. Simonyiban, ...a két Simonyi.

Florin Bănescu

(1939 - 2003)

"Szeretetből jöttem Aradra és telepedtem le ebben a városban. (...) Aradi éveim alatt írtam néhány száz jegyzetet, krónikát, könyvrecenziót. Olyan, megjelent kötetekről, amelyeket a barátaim nevei alatt láttak napvilágot. Olyan szerzőkről, akiket tiszta szívemből nevezhetnék a nyugati alföld muskétásainak. Igaz, ezzel a névvel először csupán nagylaki íróbarátaimat illettem. Később, fölfedeztem más muskétásokat is... például, Kürtösön. Végül úgy éreztem, ennyi év itteni tartózkodást követően, bátran illethetem ezzel a névvel az összes aradi szerzőtársamat, barátomat. Egyesek elismert, neves szerzők,

akiknek a neve már enciklopédiákban is szerepel, akiket gyakran recenzálnak vagy irodalmi díjakkal ismernek el. Mások a megismertetés küszöbén toporognak. (...)

Írásaimban gyakran vezérelt az érzés, hogy meg kell gyónnom az olvasónak, mit érzek, gondolok ennek a történelmi vidéknek az irodalmáról, íróiról."

Madonna 2000, I.

Lapszámunk szerzői

Dimény Lóránt – 1981-ben született Marosvásárhelyen. Farkas Wellmann Éva – 1979-ben született, a kolozsvári B.B.T.E. magyar–angol szakának végzős hallgatója. Verseket közöl a hazai irodalmi lapokban, valamint Magyarországon. Kötete: A kaland folytatása.

Junger Ernő – 1947-ben született Szovátán (Maros megye), távközlési mérnök, a román haditengerészet tisztje volt. 1991-ben Izraelbe emigrált, jelenleg műholdtávközlési szakember, újságíró, prózaíró.

Kinizsi Zoltán – 1979-ben született Marosvásárhelyen, a kolozsvári BBTE bölcsészkarának hallgatója, a kolozsvári rádió riportere.

K. Kovács István – 1969-ben született Kolozsváron, dramaturg, rendező, a színháztudományok magisztere, doktorandusz, jelenleg a kolozsvári Puck Bábszínház magyar tagozatának a vezetője, 2 színházmonográfia szerzője. Fontosabb rendezések: Eleusziszi misztériumok,

Woyzeck, Atréfa, Mátyás, az igázságos, Földi istenek. **Lászlóffy Csaba** – 1939-ben született Tordán, költő, író, műfordító, számos vers, próza és drámakötete jelent meg, jelenleg Kolozsváron él.

meg, jelenleg Kolozsváron él. **Oberten János** – 1944-ben született Aranyágon (Temes megye), író, újságíró, színikritikus, a Román Irószövetség tagja. Kötetei: Férfihangok (regény), Rókaszelidítés (regény), Bádogszeműveg (novellák).

Pálkovács István – 1947-ben született Dettán (Temes megye), vegyészmérnök, helytörténész. Több tanulmánya jelent meg kötetben és folyóiratokban. A Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely

Egyesület Temes megyei elnöke, Temesváron él. Szántai János – 1969, Kolozsvár, költő, író, szerkesztő Kötetei: Kis csigák s nagyok, (1997, Studium), Az igazi és a márványeletánt (1998, Tinivár), Utazások az elefánttal, (1999, Dee-Sign), Beszélyek (2000, Polis)

Zöldi László – 1945-ben született Dunapatajon, családja Erdőhegyről származik. Újságíró, kritikus, szerkesztő, médiatörténetet tanít több felsőoktatási intézményben. Eddig nyolc kötete jelent meg.

Zsidó Ferenc – 1976-ban született Székelyudvarhelyen, író. Kötete: Szalmatánc Mentor, 2002)

Pályázat erdélyi filmeseknek

A Moebius Egyesület forgatókönyvírói, valamint gyártási támogatást biztosító pályázatot hirdet erdélyi filmesek számára a 2003–2004-es évben. A pályázatra főként pályakezdő vagy első-második filmes fiatal alkotókat várnak Romániából, akik egy vagy két, egyenként 3-30 perces kisjátékfilmtervvel (treatmenttel) jelentkezhetnek forgatókönyvírásra és megvalósításra.

lentkezhetnek forgatókönyvírásra és megvalósításra.

A pályázat két részből áll: I. szakasz – A pályázatra beérkező tervek a film történetének 5-10 oldalas leírását kell tartalmazzák, egy vagy két teljesen kidolgozott jelenettel. Az elbíráló bizottság (két producer, egy forgatókönyvíró és egy filmkritikus) kiválasztja az általa legjobbnak ítélt nyolc pályaművet, amelynek szerzői meghívást kapnak egy szakemberek által vezetett forgatókönyvírói műhelymunkára, ahol a részvevők közösen döntik el, melyik négy pályaművet tartják

érdemesnek a megvalósításra. A műhely ideje alatt az alkotók végleges formába öntik a kisfilmek forgatókönyvét. II. szakasz – A Moebius Egyesület biztosítja a kisjátékfilmek elkészítéséhez szükséges produkciós és gyártási hátteret. Amennyiben valamelyik filmterv alkotója nem óhajtja rendezni is a filmet, a szervezők felkérés vagy pályázat útján jelölik ki a film rendezőjét. Az egyesület szerződést köt a gyártásra kerülő kisfilmek alkotóival.

A treatmenték leadásának időpontja: 2003. augusztus 15. (postai bélyegző vagy az e-mail dátuma). A forgatókönyv-fejlesztő műhely időpontja: 2003. szeptember második fele. Filmgyártás: 2003. október–2004. június. A pályázatokat személyesen, postán vagy e-mailen lehet eljuttatni a Moebius Egyesület címére (Asociația Moebius, str. Horea 24/1., Cluj-Napoca, filmtett@gmx.net). (Erdélyi Napló)

Kulturális hírek

A Mesterségek Ünnepe

A Mesterségek Ünnepe augusztus 16-án kezdődő programsorozatára immár 17. alkalommal invitálja az érdeklődőket a Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ) Budapestre, a Budavári Palota történelmi környezetébe.

Woody Allen filmje nyitja a velencei filmfesztivált

Woody Allen Anything Else című filmje nyitja a 60. Velencei Nemzetközi Filmfesztivált, és az ünnepélyes vetítésen maga a színész-rendező, illetve a vígjáték többi főszereplője, Christina Ricci, Jason Biggs és Danny DeVito is részt vesz majd – írja a Cinematrix. "Nagyon várom a fesztivált. Velence mindig is

"Nagyon varom a tesztivalt. Velence mindig is nagylelkű volt a filmjeimmel, így megtiszteltetés, hogy ott lehetek" – mondta Allen, akinek filmjei 1993 és 2001 között minden évben szerepeltek a Mostrán (2002-ben a cannes-i fesztivált nyitotta a Hollywoody történet), személyesen azonban még sosem vett részt a fesztiválon, amely idén augusztus 27-től szeptember 6-ig tart.

Négyezer énekes örömkoncertje

Több mint négyezer énekes és mintegy kétszázötven zenész működik közre a budapesti Hősök terén augusztus 19-én tartandó Örömkoncerten.

A program szerint a műsorban a Himnusz mellett felcsendül Beethoven: István király című nyitánya, Záborszky Kálmán új feldolgozásában ősbemutatóként hangzik el az Örömóda (Európa-himnusz), előadják Kodály Zoltán Budavári Te Deum című művét, részletek hangzanak el a Háry Jánosból, műsorra kerül Kókai Rezső és Berlioz egy-egy szerzeménye és két magyar népének.

Tallózó

A Korunk új számában (vendég/munkás) olvasható többek között Gergely Edit és Onagy Zoltán regényrészlete, Zsidó Ferenc karcolata, Gyulai Levente,

Lászlóffy Csaba, Simonfy József versei, Schiff Júlia prózája, valamint Botházi Márta, Csibi Barna, Zsók István, Molnár Jenő írásai.

A pozsonyi *Irodalmi Szemle* beszámol a Posonium Irodalmi és Művészeti Díj átadásáról. A fődíjat Grendel Lajos kapta, életműdíjban részesül Dobos László, Mayer Judit és Dénes György. Művészeti Díjat kapott Nagy János és Nagy József. Különdíjban részesült Liszka József és Csehy Zoltán, az elsőköteteseknek ítélt díjat Mészáros Ottó vehette át.

Búcsúzik a lap sok évtizedes munkatársától, Ozsvald Árpádtól.

A Vasárnap július 20-i lapszámában A tasnádi plébánia ünnepeiről Ozsváth Judit, a Caritas mezőgazdasági részéről Bodó Márta ír, de olvashatnak még interjút Guttman Mihály kolozsvári zenetanárral, beszámolót egy különös módon épülő keresztút Krisztus-keresztjének szenteléséről.

A hollandiai *Mikes International* (<u>www.federatio.org/mikes</u>) július-szeptemberi számában Mariska Zoltán, Németh Pál, Borbola János, Farkas Flórián, Gömöri György, Csorba László, Sulyok Vince írásai olvashatóak.

Barokk fesztivál Egerben

Kortárs balettegyüttesek seregszemléje, filmművészeti nyári egyetem, több komolyzenei és dzsesszkoncert, zenés történelmi játék, haditorna-bemutató is szerepel a Fesztivál a Barokk Egerben ez évi programjában.

A július 26-tól augusztus 1-ig tartó Filmművészeti Nyári Egyetem keretében az idei Magyar filmszemlén bemutatott alkotásokat tekinthetnek meg az érdeklődők, találkozhatnak rendezőkkel és operatőrökkel.

Július 29-én kezdődik az Erlau Táncfesztivál. Az augusztus 3-ig tartó rendezvényen a legjobb magyar kortárs együttesek lépnek fel. Augusztus 9-én és 10-én a Líceum udvarán kialakított szabadtéri színpadon adják elő a Szentivánéji álom című árnyjátékot; a Shakespeare-műre dramatizált darabot Mendelssohn zenéje kíséri. A fellépők között lesz az Arts Harmony, a Pori Jazz Együttes, a Trio Cordoba, Varnus Xavér.

Web-irodalom

"Gyakorlatilag úgy tűnik, mintha ez az irodalom megszűnne, de remélem, ez csak látszat, egy téveszme, az irodalom fogalma ugyanis egy átértékelődésen és átminősülésen esik át. Az irodalom hamarosan többé már nem a nagy műveket és a bölcs műveket jelenti, hanem a napi írások tömegét fogja majd egy gyűjtőfogalomként egybe. A jelenlegi napi irodalmat szinte más médium nem is tudja már közvetíteni, mint az internetes olvasótermek, portálok és web-magazinok, és ezek egyre többet foglalkoznak az irodalommal, ami egyfajta naplójellegű megnyilatkozást nyer" – írja Hajnal Árpád a zEtna internetes irodalmi lapban.

Impulstanz Bécsben

A nemzetközi kortárs táncművészet seregszemléje kezdődött július 10-én Bécsben. Az augusztus 10-ig tartó Impulstanz páratlan programkínálatának hatvan előadása még így is csak reprezentatív áttekintése korunk táncművészetének. A táncművészet fesztiválján egyaránt találkozhatunk régi ismerősökkel, a műfaj nagy nemzetközi mestereivel és debütáló újoncokkal. Ott lesz többek között a nagy Anne Teresa De Keersmaeker & Rosas, Emio Greco, Wim Vandekeybus & Ultima Vez vagy Isamel Ivo, a fesztivál egyik alapító atyja.

Öröm a szemnek

A hetvenkettedik évében járó, szellemileg és fizikailag tökéletesen friss Bridget Riley az egyik legismertebb és legelismertebb kortárs brit festőművésznő, azon kevesek egyike, akik nemzetközi hírnévre is szert tettek. A Tate Britain galériában szeptember végéig látható retrospektív fontos állomás életművében. Míg korábbi kiállításai korlátlan hely hiányában válogatásra kényszerültek, a Tate tágas terei lehetőséget adnak a teljességre törekvésnek. (NOL)

Berlini nyitány

Hétévi huzavona után végre kormánydöntés született: 2005 végéig felépül és elkezdi tevékenységét a berlini Collegium Hungaricum, a dinamikusan fejlődő német metropolis szívében, a belváros egyik legértékesebb telkén, a Humboldt Egyetem közvetlen közelében. (Népújság)

Összeállította Irházi János

